TO THE READER

KINDLY use this book very carefully. If the book is disfigured or marked or written on while in your possession the book will have to be replaced by a new copy or paid for. In case the book be a volume of set of which single volumes are not available the price of the whole set will be realized

SRI PRATAP COLLEGE
SRINAGAR.

LIBRARY

Class No. 891.441

Book No. A28 Q

Acc. No. 15985

MCO

جملہ حقوق محفوظ ہیں

ناشر غلام محمد نور محمد

وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْۢبَاۤءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهٖ فُؤَادَكَ

عجایب القصص

15985

موسوم بہ

قصص الانبیاء

بزبان کشمیری

جلد اوّل۔ درحالات

حضرت خلیل الرحمن علیہ السّلام

من تصنیف شیخ احمد اللہ صاحب ساکن ہاکہ بارہ۔ ہاجن کشمیر

حسب فرمائش

غلام محمد نور محمد تاجران کتب مہاراج بازار گنجبازار سرینگر کشمیر

{شاخ} مائسمہ بازار۔ امیرا کدل۔ سرینگر کشمیر

کاتب نظام الدین خانیاری

درمطبع شیام آفسٹ لیتھو ورکس دہلی طبع شد

بسم الله الرحمن الرحيم

در صفت باری تعالی

ثناۂ تس کنوی یُس سمیع و علیم
یمی نار بریار گُلشن کرُن
یمی سوزمت انبیایِ عظام
یمی تم کرِن دینکی پیشوا
یمی تم کرِن رہبر راہِ دین
یمی تم کرِن بندگان رشید
ثنا شو بہ تس کُن دِیُن ہر زمان
کڈان شب چھ از روز روزس ز شب
زمین و سماوات مخلوق وے
سزاوار شاہی سو شاہِ جہان
کری سرکشی یم اکی تس شہس
نظر کرُن کیاہ نمرودسی
ز فرعون مہ کرچشم دل دوختہ
سو شدّاد مغرور بیداد بو
مہ زانُن ژہ کانہ تس ہوا پادشاہ
عنایت کرُن بندنی پڑ مبین

مشرّف یمی کر خلیل و کلیم
یمی آب آتش بدُشمن کرُن
یمی خاص کر تم زہر خاص و عام
یمی تم کرِن ہادی و رہنما
یمی تم کرِن سرور شاہِ دین
یمی تم کرِن نیکبخت و سعید
لہ الملک جاری ژہ کر بر زبان
ز خلق و ملک چھوی برت خاک و ب
سو مذکور ذاکر چھ تس کُل شے
کنوی چھوی سو غالب عیان و نہان
لسر تابی خود ژہنون سوی جہس
بیک پشہ تس شاہ نمرود سی
ز قہرس سو در آب گو سوختہ
بحسرت پتو چھنہ برباد گو
یقیناً سو چھوی شاہِ شاہ و گدا
ہدایت ز حضرت محمدؐ امین

مناجات بقاضی الحاجات

یا ودا باری کرن ... خاک کرن زمین
ہمہ محتاج ... مکین انت خیر الناصرین
از بلای گردش دوار مارا با حفظ
در حفاظت دار خرم انت خیر الحافظین
روزی ... کرن ... دار القرار
وسعتی در رزق ما کن انت خیر الرازقین

... انت خیر الفاتحین
... انت خیر الحاکمین
نافذ الاحکام ... انت خیر الراحمین
... انت خیر الوارثین
ارث سلطانی و شاہی ... انت خیر الوارثین
... انت خیر الغافرین
... انت خیر الراحمین

بیان صحابہ یاران پاک جان
ہزاران درود از خدا و دادار جان
چھو چون بدر اختر ہمہ یار نب
ازان اکثر چھ بر فاضل چار تن
ابو بکر ابن خطاب فرا اول
عثمان غنی عثمان غفان تن
نبی یار سہ عثمان بن حضرت علی ولی
چھو دوم سو حضرت نبی ولی
[illegible]
امام حسن آن امام حسین
رسول خدا بنت اکبر جیلان چھوی
از ولد و نسل و ذریت سلطان چھوی

سو گو قطب افلاک شیخ چھو شیخ
ولی یار چھو شاخ سوی اصل و بیخ
زال قادر لقب محی الدین
سو یار حسن و حسین بالیقین
از دو دین اسلام آباد گو
تر و تازه سوی چھو بغداد گو

فعل تو اکرام و فاکرمنی تو یا رب کریم	یک نگاہم از کرم کن انت خیر الاکرمین
ہست احسان و کرم و الطاف تو بر من بسے	محسنی مستحسنم کن انت خیر المحسنین
درگذر فرما ز بد اعمالی و تقصیر ما	دست بر لاتقنطوا دادیم جرم ما مبین
در عباد از عباد بندهٔ احمد کمین	شافعم باد الدین فہو شفیع المذنبین

در نعت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم

شہ انبیاء خاتم المرسلین	مہ راہ ایمان و اسلام و دین
بہ میدان پیغمبری شہسوار	بہ ملک جلالت شد شہریار
مہ آسمان سیادت چھو سوی	خور آسمان سعادت چھو سوی
رسول خدا شاہ ثقلین چھوی	بلاشک سو مقبول کونین چھوی
سو جانان الحق چھو جان جہان	فرستاده سوی دو بر انس و جان
مشرف بتشریف لولاک گو	سو موصوف در ارض و افلاک گو
چھہ اجزا ہمہ انبیا چھوی سو کل	ننہ زان ہم شاخا سوی چھو کل
چھو فرخنده نام سو خیر الانام	چھو محمود و امجد محمد بنام
شفاعت گشتہ عام بر عاصیان	بغفلت چھہ ہم امر حق ناسیان
کثیر العدد باد بر وی درود	بہر لحظہ تحفہ پیش ودود

دو فریاد سوی بشیر و نذیر
گناه دار یاه چھی صغیر و کبیر
رحمتا یہ کسی کالہ کتہ غم نتی
غلام احمد اتاه تماه گو مبی
شفقت و رزان ہزاران ہزار
مین پتہ درود خدا بے شمار
رحمتا باد یا رب یہ بر این غلام
رحمتا باد روح نبی تعالی مدام

استغاثه بجناب خاتم النبیین شفیع المذنبین صلی الله علیه وسلم

هیڅوک نشته بغیر له تا مونږ ته اسره — درجهان کی پر گناه یا شفیع المذنبین
چا ته دی یارک سټهاه چهپم شوق اندر دل آمده — هادمن درخوابگاه یا شفیع المذنبین
بنده چاکی پادشاهان جهان ای شاه ما — چا نو هیڅوک شان و جاه یا شفیع المذنبین
پیش شمس روی تو چون ذره خوبان جهان — انبیاء انجم ته ماه یا شفیع المذنبین
فارغ البالی ته خوشحالی چرپ تن شکره — پیشوائیت هیڅوک شاه یا شفیع المذنبین
ذالمت این نفس و شیطان چه یمه اندا — سوی خود دوان هادراه یا شفیع المذنبین
چاره سازوی نی کری پس ناره بیچاره گرمه — جز در تو چه پناه یا شفیع المذنبین
در غرامت اس بیوه گره شفاعت نی کرد — پس چهوه و او بلا نه آه یا شفیع المذنبین
در غلطم چهوم دردوا از جان لطف کرد — بر زبان شام و پگاه یا شفیع المذنبین
از جرائم یارگیو چهوم پټ هکن چه پس ناتوان — کوه عصیان کرمه کاه یا شفیع المذنبین
زامت بدکار تو چهپس کړه ای غمخوارما — بر غلام احمد نگاه یا شفیع المذنبین

مناجات بحضرت مسهل مشکلات

الهی زه آسان کړم مشکلات — دواکره داد نه دادل مرادات
باکرام خود کړه حاجت روا — که محتاج ئی چهوک نه حاجت روا

ورا ايام ۾ مردود زاد
تمام جهان ۾ شهان زور آهس
مسلمان سليمان عليه السلام
ٻيو شاه اسڪندر فيلقوس
ٻه ڪافر جهڙو ۾ مردود ڪ
نمرود روي اندر اڳ آهه سو سوي
ستمگر سڄاه شاه مردود آهه سو
ڏني ڪيا سو ڪيتاه جفا ڪيئي آهه سو
سو در مملڪت آهه سو دارا حبيب
سو بدڪار ربوبيت جا ٻاريس اندر
مو ماهه آهه سو نه تو هرگز اڙان
اڪس شهر سي منز حوضا ڪرون
ڪران شهر کين لوڪني آهه سو سال
ضيافت ڪران آهه سو ڪيا رنگ رنگ
معني گو اڪ آهس ۾ چنگ و رود

جهان ۾ اندر خير و رحمت آهه سو
مسلمان ٻه ڪافر ٻه پُر زور آهس
ٽين شاه عالم سو با احتشام
ز شاهي بجمله جهان ڪرنه ڪوس
ٻيو بدبخت نفر لعين ڪاس شڪ
ٻه پر ڪياه ونان بحر موّاج جهوي
ٽين شاه عالم سو مردود آهه سو
ڏٺن جهوس خدا انيره انديش آهه سو
طلسمات ڪرتم عجيب و غريب
درنده اڙان نت اندر آهس ڪر
نيٺي هيو طلسمان ڪرتم عيان
طلسم فريبنده سيتي برون
مقرر ڪرده ها ڪر منٿوي لو سال
نه ڪهت و انيه واڪ شناه چنگ
گڏ ها ن خلق مشغول ساز و سرود

سعي ٻولي پاڻ ۾ مشر پڇيائين
ڏيئين حوض ۾ اندر ڏسو مڇيون
ان ۾ اسٽ شهر ۾ اسان ڪي
ڏيان حوض ۾ اندر نعمتون
فراغت ۾ اگهيل و ضيافت ڏيان
ٿي نه ربع لب وانت ٿي ٿي
پڇيو ان نعمت ٿي ٿي
نهن ۾ لي واقعي پيدا ٿيو
ڪٿي اسو ٿي دري سو مشرح ٻاڪير
گٿيهان ان اڀس و الاان اڪهن اندر
پڇيو اسو الو نعمت ۾ ڪي لولبان
نوان ٿيل ٿي اڀس ٻه ٻڌ ڏنڌ زبان
ٻيو شهر سڀ ٻيو پڇيو هنن
شهران حوض نت منز طلسمن ڪرن

ڏيان اڙنه شهر ماڻهو
وڃان ٿي خلق چيشوي ڪي عيان
سو ٻت شهر سي پر ٽڪ لوگر ٿمان
امي حوض ۾ نت اسو جيشاه پڪان
وٽي آ ۾ ٻي اڙنه ڪا تراه رٿان
ٿي آ ۾ سا روي شهر لوپهان
بس شهر ڪس ٻيٺ ٻيس نگل ٻط
ڪرت آسو ان ٻڌ ڪر بد منظ
ٻيو ڏسو اسو سي ٻي در شهر
غرٻيا ٻه ڏيان ٻه اسوٻي اندر
ٻه اڏان ڏو لونه نت اندر
سا قر ڏان ٻي ٻه درواز ۾ سو
ڏواني ٻه لطفي ڪن آواز آهه سو
ٻيو ٻهڙان لوي سارا اهل شهر
غريبي ۾ شهان حوض اڙان در

پهچائين ڪچل من اوڙس جهوٽمن
پر جاي اوڻ ڪ تن ڏني تمن
رواڻو ڪرڻ هر طرف درجهان
مصور ڪرڻ شڪل وقوم نشان
ملي سو از راه حق دلاوري
خدايم همتي هن قوم دلاوري
زقهر الهي سو بجهه پاڪ آسو
عرض اور نيرن وپاڪ آسو

گڏ ماهه ڪتو ڪيتو آهه ڪ مطلب ٿيو ڪياه
نقار ڪ طلسماه ٿيس شهر سي
ٿيڻ هاڻي هتي ٿيو دره سنه آسن ماه و
هيس ڪهه په اوان سوتن ٿيهه دوان
فلان چاپه جهوي هال ٿي ورين نام
بيس شهر ڪس پيٽ برش ڪل ن ن
پيرٿي ماهه آس حال غائب ٿيو ون
معين دو ماه آسو از سال وماه
هتن لويه احوال غائب وناڻ
لکهاڻي پهتي پاڙهه اخبار ڏول
اکس پاسي نه هتن ٿون ته تڙن
نيرا آسو نيران سو بدبخت شاه
ٿمڪ چار پايه سر قبه چار
هر قبه ديباي رومي شعار
لماڻ آهه آس تت هم بنرزين طناب

ٿيو ڪس آشنا ڪر ڪلامه صفا
تنتن خلق وايتن بيس بهر سي
مفصل ايه اوهتن هال ماه و
زنقاره آلو يه آسوس يوا ن
گڏ ماهان آسو دوران ليالي سو ڪام
ڪرت آسو آن مرد بد تر ز زال
لشان مڪان بدنه هيم ذاهن
بري زن گڏ ماهان آس هيم خواه مخوام
ليان هر تنهه آس نهيب ونشان
ٿيهو ڪ گو شد ارن يه طوماه وبال
حڪومت ڪرن درجهان سالن دن
بهت تختي پيٽ لصد ڪبر وجاه
ٿهوان آس في الفور خدمتگذار
جنت آس از گوهر آبدار
سو هنر نابت پيٽ بهت چون دواب

مضمون اين ڪا دقيق آهي
پڙهن ڪن لمان آهي ماجلد
سنگ سم پت اڪي دل بخت
ڪرڻ عالمڪ ڪي علم بست
ڪمڻ ڪوه نشر ڪي باقي جهوجهه
ڙه بمه ديا ڪوه نه نشر ڪه رجهه

٦

ونعيب ودون
ڪاودن پهه زودو ڏوري
ونگهن شيدن ان او
سودان منج جهان
باق رديوسپ معالم جنين
ڪهاڻي مفصل ته عالم جنين
سو مزو دون سر ابن ڪنعان سو
ريڻ نڀ پر فرمان سو
جهان سو سڀ پاڪ ماري ڇاڻي ٿس
سو بابل پيا ناراض پهه ڪهه آيو ماڙ
لعقيقي جو طرح ما ن ليڪو او ٿس
وجهيڻ احوال هن ابن پنج پاره
ٿي تعذيب اليمان ڪو اهو زر
اناڙي ادعه ماهر هب الي
ٿي هن مضلط ابن نڀ
سان ڇم جا ماه الي
مقعد ابن پيهر دعي نعيم

Library Sri Pratap College,
Srinagar

بتعبیر خوابن دپوک تس جواب
شوُلہ نیک طالع ایہ دروجوُ د
بمادر چھوُنہ والمنت در شکم
دنُی ناد خلقن سو سوی خدا
دتُن حکم حالی ونُن موکلن
بوقتِ ولادت نہ کورہ مران
یعنی رہا دختران توہ کریو
چھ راوی دپان ئی بحکم حجو د
لچھس بٹ کرن ہیچگون پاس نہ
نہ نھار بوتس دل سپن کیت بار
پنن کن کران بندہ کم کم خیال
منجم دوان گے بنزدیک شاہ
دُر نطفہ از حجر پشت پدر
کرُن حکم مزود مردود دے
بنا بیچ موعود ہر مرد و زن

یہ خوابا چھو واراہ شہانا صوب
کری بارہ ژی خلق ملکس سع ذوُد
درین سال ظاہر شو داز عدم
یہ بوزن نہ پزود کو ہیبتاہ
زنانن لشر مرد بیتھو نہ گڑھن
بچو آسہ یس قتل دردم کرن
دل و جان زمن خوفہ سیتی برلو
دران سال اک لچھ زاطفال موُد
دلی فائدہ ہیچ گون آسہ نہ
سو جبار کو آسہ نہ دانہ عار
پھیران تت چھو تقدیر ایزد تعال
فلان شب بہ برج شکم وانہ ما
لصدف رحم دوزہ تابندہ خور
ہمان لخطہ نا معبود نے
زصحبت مُوُدن کنارہ کران

پسر آسه هرگاه نه پيش ملک
چه اندر مواهب لکهِن اينچنين
کرت حيله از شهر در ايه نبر
تهنت سبٹ ته زاو حضرتِ خليلؑ
فتکم غاره کوئي لعله سيتي برن
لصحرا دين ته آذرس در ايه سه
زخوفِ شهي تت دفن مه کرم

سجدمت ژه تس سوي پسر پيش نک
بله واتو تس وقت زادن قرين
ميان دو کوه گيه غارس اندر
ولون زنده در يا رچه آن جليل
در غار از سنگ لبته کرن
شو راه زام ته گوکهٹ آسير
دئس آذرن صدقه باور مه چهيوم

روايت دیگر ژلو لد حضرت ابراهيم عليه السلام

معارج ديان وقت ميلاد تس
به تبخانه گرته پيش اعظم صنم
چهو خوف هلاکت يت اندر سٹهاه
چهل روز يعني کڈن اعتکاف
بزير زمين جاي ام خليلؑ
تتهي سبٹ ته کرنه ور ضع حمل
يعني کڈت چله تبخانه آو

يله واتو هتو ني دين آذرس
بزاري رها بو گرهي زين الم
به تبخانه گو رودده دوه ته ماه
کلام زان خويش بو زن ضياف
مهيا کران خاصه ته ها نڈن دليل
ز تبخانه يت آذرس دو پونه جل
يه بو زن زنان بام درخانه زاو

8

سپن لعدایع علیہ السلام
ییہ بو دوپن والدین ابن کلام
اَنیپی ونوی ابرونرہ سودومہ ستہ نوجھ تہ
سعد گرپینن جوان اَنغ جھپہ سپن سپن
اَنن سینینع زنغار وچھ تہ لیہ تہ
وچھپن جنن لسنہ زنجا گلدن
نیران دلیعہ زنجا گلدن بہ
نیوان اس ہتہ کلدو والدان

تھوت گوش اَتہ تام براختلاف	بالطاف حق وُنی صافی صاف

در بیان توحید حضرت ابراہیم علیہ السّلام

وچھان پوشیہ کہ حضرت خلیلؑ	برایمان خود آسو ژھانڈان دلیل
خداین بوہنی تس دِتن گاٹہ چار	ہتوں ژھانڈہ نوی عقلہ پروردگار
زمشرق کھت آ ونامت قمر	یہ بی شک خدا امیوں کرنم نظر
وچھان آسو تیو تام انزیدہ گو	لمغرب سپن پردہ پوشیدہ گو
صبح آو کرنہ آفتابن طلوع	جہانس ندرا تو ہرسو لموع
یہ برحق خدا امیوں انور سپن	بظاہر یہ اللہ اکبر دپن
سو تیو تام گو مغربس منز نہان	وچھان گو سوئی آفتاب جہان
ونن یم چھ فانی تہ گوتس یقین	اَتہ بوزبان لا احب الآفلین
یمے بوچھ سہ ستی دونہ فانین	چھ مخلوق یم آسہ خالق نہین
توجہ کرُم ونن بصدق و یقین	سوی خالق آسمان و زمین
چھو برحق خدا وحدہ لاشریک	کرُم یژھ مراَتہ چھو سنہ از مشرکین
تنھی پاٹھہ برحق زہ مومن سپن	بایمان کامل زہ امین سپن

بالغ شدن حضرت ابراہیم و کشیدن مادر از غار و گفتگو نمودن با مادر و پدر خود

لیمہ کلہ ند از غار لو دین گوہ تھ
وچھن تہ تہ اوونہ گر زنپبا خبر
وپن والدس والدین کرنہ زنپبا خبر
چھ کیا امین آسہ دپن نہ
خدایا یمن رزق چھو کہ سپن
دوان رزق چھو کرہ
زخالق پیو چارہ مخلوق زاد
کرس تربیت تہ دپن رزق
ولم کس کیا چھا تو دونی تہ چھ
تہ کس چھو تہ دونی یہ
خدا ازیں کس چھو دنم یہ جل
چھو فرزندہ سند خدای اجل
چھو فرزندہ سند کس خدا ونہ
دپن تہ پترہ کرتہ اَن فرزند
اَنہ اندر نظر پیہ ظاہر گژھی
کژھ کار کرہ تہ چھی تہ
تہ چھو کرو فرزندہ گوبہ خدا
ستارہ خدا تہ گرون خدا
ستارن خدا کس دپن ماجہ ون
تجلی گیہ پرت کرن تہ سخن

ستاده سو غلام و کنیزان پری پیکران
چھٹ نن ول پاک عشق نرگیس
بمرد و برد ند ان پاک دین
سوم مردو مردود بر شغل سو
بنرس اندر چھوی منور چنین
گرنھ که پاره پیداره کر عشق هوی
لور کرے چھوی کران بد کماره چھوی

پرتر ہون و الدس کس پہ تخت سپھوی
بخش پیھی سرگران
چھیم لم خلق تند نه خالق تو چھوی
تبسم کرن نه ڈین و الدس
خدا پو چھو صورت پہ بد کماره چھوی
براصنام واره کران او بین قوم
و نان بد سو بر عبادان صنم

پرتر ہون و الدس میون تہو جان چھا
ڈیں و الدن دی چانوی چھو جان
ژه چھا حسن زیاده ویا بابسی
ڈین بیہ یتس کن یہ بابس جمال
ڈیں الدن ماسئی چانسئی
ڈین بیہ یتس یدشہ حشمران
اگر چانو خالق چھو آذر مہ ون
اگر میانو خالق ژه چھک ون مہ زود
سوالس نگوسن ڈین کنہہ جواب
دنن یتس نچو روی گردان گو
یہ از غار اتو تام تن نم و نن
بقول زن آذر سیٹن خشمناک
مقلب قلوبن چھو یانے احد
بنرمی کلامہ کرن بالسہ
در آخر ڈین رب مزو دکبیت

نتہ چانو تہو جان چھا واتہ کیاہ
ڈین بیہ یتس کن مشر تم زبان
ڈیں و الدن حسن من زیاده چھوی
ٹھہاه چھا ویا بادشاہس کمال
زیاده چھو تس حاکمس میانسئی
چھو خالق تہ آذر کرن کیازه جان
زخود آذرن کیازه کرنک حسن
زخود خوبتر کیازه کرتہس لو بود
پراکنده گیہ ہیٹس آذر شتاب
یہ بوزنت سو شرمنده حیران گو
نتہ اندر بیان ہیٹس آذر اتن
کرن بر براہیم قصد ہلاک
پھرن آذرس دل زکین و حسد
خلیلن و نن تی یہ گو پیشتر
چھا تھاه ذرس تم یہ قول تو چھینت

ونن خدس ان میر پر سنگہ پیکره
سمان چھو ڈین لو بن بر سنت
صنم دن الغارو حسنت پو بر سنت
چھی شہباه اسن ہنگہ کرت
دیان ادیا پیتمبر چھس او انهم نزند
دیان نه قلبی ادر خشمناک نمبر
ابہس نه پیمخ تنہا لکس نمبر

دیان او ہمت بعضی اندر ژیب لبن فرزن زد
مہنیار دنی پنند فنر ڈینس آن ڈیں سعی ذی ناحس ان ئہ
جو اہیمہ ڈینس ہیکی ہمی دو جیمان اطمنس ادل
کران عاجزی بویں ڈبہ ہیکر نمبر بالیاں
ابہ ہیمی دیکھی ہمہ پیمان ایسان
خشم کران لو بمان

بدا آی نمرودیان بازِ پس
بتخانہ ژاتو کنی اوسکھ پیتو پس
پکان آس لگے سپارنڈن تس حال
خداین چھ تم ہیم تہ الوصی تہنز حال
سمان اوس ابراہیمن اپنس تس جھ
انہا گو بن ابراہیمن ازو
براہیمنی میون اسو وے
دپان اوس بوی چھو ہیوان پرجل
دپان اوس تس پیو کو جیپریام

چھ تابع تن اسنتھ دیونک جواب	پکان آتس تم تو یہ نہ راہ خراب
شکستہ مُندن ابراہیم علیہ السلام بُتہار و شنیدن نمرود مردود و طلبیدن او در حضورِ خود	
دوہا آسو نمرود بن روز عید	نصیحا اسمان از قریب و بعید
تماشا کران آس سارس دوہس	بہ تبخانہ تم بوی یوان بازِ پس
نمان بوی بتن تم ذخیرہ سری	سمان آس تم در پرستشگری
شلیس دپان بوی بیادین ما	بمیدان دُھمک کیاہ چھ آئین ما
بیار سخ دپان بوک لاد غم	دپوک تس پگہ نیر با ہم ہم
براہیمنی دپو کھ بیمار چھوس	گرث ہو تہ بشادی بو بر کیار چھوہس
روان گے بمیدان نمرودیان	ادا آیس تم جاہلیت کران
براہیم وتھو توجہ با خود تبر	شکستہ پوتل تم کرن سر بسر
کلان بت فقط تھو نہ تبخانہ در	بجیلہ پھکن ہپ تھوان تس تبر
کہ میدانہ بت سوی خانہ گژہن	بہ تبخانہ ژانن قدم تن برژہن
چھو ٹھو من چھ تم ہم خدایان ما	شکستہ ازین غم سپن جان ما
غرض آسو تس ہیم کر کی لاجواب	پکان ہیم چھ ساری رہ ناصواب

عداوت نمرود اوس تس بیا زبان
غرض اوسن ابراہیمس تہ نمرود پیش
کران سجدہ یوت ابراہیمس نمان
پیش انگہ کھس نمرودس سوی

براہیم گو گیتہ کرن سجود
زِ نا کردن سجدہ پیش نمرود
براہیم مرکش زہ لاگن جرا
کمترنہ اول سجدہ ہرگز مر
دپن تس چھو خالق مربی تس کرہ
کری سجدہ تس غیرس یوس نمبر
دپن وش تمن خدا چھ بکس
وپن تمن کران زندہ ماران چھوی
کرن چھ کم تن کرکی کر لگ
دپن تم چھ وصف درا چھ پر
بعر مان اوس زندہ تھاون ماران بو
پھوی زندہ تھاون تہ تر
اصول چھا تی تمامی تی تہ پو

خدائس پوشریان در ہر زمان
شدِن مرد ود مردود.
بلا ائی خدا بحجز تنُش زانان
بلا بوزشہ سوی ہوی زانان
برحمت کری الس گلستان
کری یٔد نُو تل کره حضبۃ الخلیل
پر کری حسبنا اللہ ونعم الوکیل
ننہ راہ ہمز مرد ودیوالہ چھونی

دنسارہ خانون و لوطی تمرمنده
ایشان و ایمان تہ اوزین تمرزود
علیہ السلام کُدر اسیہ تن ہسلامت بانید
اند احتن مرد ود مردود چھضرت ابراہیم
نمن تیخ بوین لعنت کرد کار
کلچک مثورہ گرن ذاتس ہبار

سٕتہاہ آسِن اُدان دِ گمراہ تم
براہیمنی بیاکھ پوٗنس جواب
چھوہر روز سوی خوذ زمشرق کہان
زمغرب ہیکیا رخورشید کھال
خدا صاحبن کر خلیل خبر
کرِ ی نہ یوتنو تام قائم سودو
شود عجز نمرود ظاہر اتی
دُپی یدٔ زمغرب تہٕ ان آفتاب
دلیکن امیوک کھہ کُرن نہ سوال
دپوک تم خدا ین بڈی مار نہٕ
دپوک تم زبہنا سخن تیہ پرزہو
خلیل اللّٰہن دپوکھ ییم ییٚ صفت
چھہ معلوم سارن بہ کیاہ زنگ
ہکوک نہ ونِت باز کھہ گے جحل
تمگراہی خویش چون غول گے

زحد دِ لمتی آہس بے راہ تم
خدا چھوک زمغرب تہٕ ان آفتاب
زگردوان گردان زمغرب و بسان
بہ یوٗ زنت سو مردوٗد گنگ و لال
زمغرب یو ییتو تام کھالن نہ خود
ییت اندر ہمہ خلق آسن ستوہ
بود قدرتم نیز باہر تنی
یو کھالن نہ تہٕ کرِ گرِنت لاجواب
زبہنا کرک سٕیت تس قیل و قال
کرِنت پارہ پارہ ہتھر مار نوٗ
دپوک تس مین چھا زبان کن نہ زو
نہ آسن مرہ ونتو چھوکیا تس صفت
دُپن تت خدا بڈ خجالت تہٕ ننگ
پریشان و بیچارہ چون خر بگل
آ زار احمبلہ مشغول گے

مرادن قریب ابو سعید زار
ننس ہس کر اج اس کنا تنوز زار
لداران تہ اس تت نشر تنن شرار
خبیل اتھ پیخ پیچن مین جگہین
تنہ ریس الکرس سو سنین

ہاہر جائیں گوئد چھ نیشہ صوپ سی
کیوہوکی زدو دان جیشہ اندر فرزن خند
نوودین ہند زنان اندر الا ہ ییع نمن
دچھی بیسی سوی دو وال الا مین سیم و زار
ہیت ایتہ کران حمیع حساں لبع لیتہ بہ دوی
ننہ زنان و نیش لبع بیی چان فسح کیا مہ
دسون نہ ذہن نیعلی نیت منجم تہ تزار
نسطجبۃ نیتی ہند سعود الن بیار

تگس نہ کرن سحر تنت نار سی
ستن ور ہنی نہ جہل روزی
روایت بہ از زیادہ نہ کثرہ لور
بحکم لعین شاہ قوم مجوو
دماک نہ دیہات کو فہ لپند
برابر زمین تنت کرک کیاہ تیار
تھزر آسو دیوارنی صد دراع
مدارک دپانی چہوز پچھر کھجر
معالم چہو در سورہ انبیاء
لبو دادہ نشس نہ رما ایں گرشہو
زن و مرد نذرہ لوان بار بار
رتس زلوا لنک تھد زدیوار گو
دپان آس کنہ پاٹھ کھالون اکر
بہ تعلیم شیطان انوک منجنیق
وزیرن ہمنہ دملعون و ترن

علاجاہ کرن چارہ آزار سی
گزارن نہ مان قید دل سوزنی
معارج وحچون پدامیوک چھوی شوز
مقرر کرک جای ہیزم بزود
تنت اندر کرگن چار دیوار بند
زہر سوز وسنگ ہا چار چار
مواہب دپان شیت گز ارتفاع
ترہی گز نہ وہ دارہ ات فکر کر
ونان آس بیمار یدوی شفا
جمع زلو کرت نو ہنوی تنو پڑہو
لوان آس نزاوت بدیوار چار
ڈنگ نارتت گیو نہ لبیار ہیو
پچو دو زخ چھ گرمی آتش زدلو
دلو کہ دو دارت خدا اش رفیق
براہیمی فی ل نہ جامہ پنوان

زاظہار اسرار بیدم پین
تنت یا سن ہست جبرئیل امین
خلیلن دپرس کیا مرگن جوابم سوال
سووانا چھون نہ زانت میاوا نحال
دیں کن نہ حاجت مخلوق نہ بی
خلیلن دپرس کریم حکم الہ
بجبرئیلن دپرس لفظ لا

توکّل علی اللّٰہ تم کرُ نہ پوُر
نتو حمید باری سو چون فرد بو
اگر سرد دیہ بیت لفظ سلام
خلیلس بآتش بلہ کرکہ راہ
زتن دُور گوتس لباس دغل
بحکم خدا گُوت بُو دی دُر
انُس جبرئیل امین یفور
انِن حلّہا ہی بہشتی بتن
دیُن بس تعجّب چھونہ از جلیل
کرُتت نہ بجز حق تعالیٰ سوال
اَڈہ دَدمی چو بہائے درخت
سپین گُل کدک شاخا میو دار
ٹہاہ آسو خوشحال حضرت خلیل
منارس ہتھی اوس ہرُو دشاہ
دپان آسو ضائع سپُن کارمیانہ

سپُن محض از ماسوی اللہ سودُور
بامر خدا نار تس سرد گو
نبوّوی سو ہکی کرت کرکلام
دُدس بندو غل جامۂ پادشاہ
اما گونہ تس تار مویس خلل
سپُن ہینڈ اک ناگہ راداہ مدر
مُصفّا یکے تخت سوی از بلور
دِلن تس خلیل اللّٰہس بے سخن
تعجّب چھو از صبر تو اے خلیل
امی سبت راضی تہ ایزد تعالیٰ
زمینس اندر بنجہا دتو کہ سخت
ییبز زال بنفشہ پلس بے شمار
دران نار از فضل ربّ الجلیل
کران بو خلیل اللّٰہس کن نگاہ
یہ بیکار گو واریاہ نار میانو

بدوان منجنیق اندر سنگ ما
تمی آسہ دوزان اندر ہوا
گو نہ مان ابو ہیوت ہران سہ روز
پہ ہتتہ نارس تت کران نسہ روز
معالم مرو ہیت پیان ہفت روز
پہ ابراہیم پہ نارس اندر بجور
منارہ پہ پشھ دا پہ ہر دی
خلیل اللّٰہس پہ پھو کھہ مغیبو دتی
خدا چانو کیکاہ خاصہ پروردگار
کرئی مم تہ گگرنا ریچھو کہ زنار
دچھان پہ آسو ہتکس اندر نہیت
وزان تن جگرہ پدل نشک نیت
دیبن پتس پہ قربان کمہ
خدا چانو حافظ چو کرئی نسرہ
خلیلن دتس پہ کرئیتو قربان قبول
کرئی چھپوک اُرٹ ددوبن مین قبول
باسلام من دن تہ ہا پنبہ دل
زندو پیس ارتینہ خود اپنہ دل
پچھو آمنت نہی پاٹھ انجیر بیس
کرن واندو قربان الم تر دوس
کرن شنک یہ ازار بار کار جس
یہ کارہ پیت بارکار خس
زا ہیان دودل و نان اوس ہی
گنہ ہمان البد و الہ ابیر دبار
دو بین کنیتی تہ مشعو کران ارجیر
نابسلام مشعو کرن سلام بیس
نصیبہ بو دین دار بنام نیس
ہیتہ نقادو دبد

تمنس تخت نمرود في تي ه پهرين
زودين ابراهيم في الفور پير
رضا روزنه ودين خبر انسرا و نيب
فضا آن سوکه الاخبي تا و نيب
سعد نمرود بعد جهوزن و بعد

کرامت وحت تن براهیم سند — سعید و بدیش دل و جان وند
الوک ذو دامیان مقبول وئے — چهو یار خدا بو ته فرک عنو لوئی
یکی لوط بر دین لاران آو — سو تس بابه تهر ابن هاران آو
ترتس تها و هاران نی تاریخ سو نذاو — یه تس آذر بت تراشس چهو ناو
بیه بنت هاران تس ساره نام — پتر بینه تمنسز علیه السلام
یه هاران اکبر خلیلس چهو عم — سو هاران برادر دلس کاس غم
بیه بنت نمرود تس عضه نام — بدین آیه تس مرحبا چهوی هام
گلستان و چهون گو منوی بر خلیل — بهت آسو بر تخت شاه جلیل
درین حال سوی شانزده ساله آسو — بباغ جهان چون گل لاله اوس
نمرود کر عاجزی ر عضنی — یه کیاه گو براهیم بو اوچهینی
انوس چار عشقن سو درنار شد — بیاری سو بر یار دادار شد
خلیلن دیس ان قدم زود تر — که این نار گلزار چهوی غم مبر
ته پر کلمه نه کلمه جاری پران — تمس نی یر پا گو نه آتش ترن
خلیلس نمی آنو ایمان شله — سو نمرود مردود بو الود له
سلامت روان گیه سوئ پدر — دچهان بوه تس قوته گو نه اثر

تمس بنجهاو دست و پا ترن تس
تران بنجهاو دل رخ تس
رسی جان و دل و آن گرتس
تمس باپش دین آن گره دراب
خفن جب سره کیاه دراب
گرته مل و چهه چهه نس تمس
زنس گردن بن سرسه پس
نو تیمس ... حکیم حلیل
جهاو الغد اسمین یه

بمن گو ولد
بحت براهیم
هوان بیت یه سوی بر براهیم ترن
پین نگه بفرزند خود دوس
گرن عقد شرعی بین شات دو خو
ازان دختر نیک اختر تمس
حق بیت فرزندی دی اس
مشرف می از نبوت بین

بعالم هند ووینی لیو باو
ذنی بر براهیم از نار در او
الحکم خالق یه چون وچگون
عقد شرعی بس بساره خاتون
علیه السلام بیوی شهر شام و
هجرت بهون حضرت ابراهیم
می خاص حق از قوت بین

پہ لو نت براہیم گو گجین
شوہر مُتس کریو غیرت دیو
موافق مُتس بدر دلی پیم
گو ده گنیه تس تن چھو تی بافلاح
زنانہ اگر کا نہہ انی در نکاح
بکار بدی تس چھو میل زنان
ہوانی چھو سوی باج از کاروان

صندوقہ گرن کرنہ قفلا بیرن
دیرن بیچ پوشدہ اون زنانہ
مُتس بر ونٹہ گی راہداران شاہ
کشادہ کرو اس پہ صندوق چالو
وچھو اس چھو کیتہ تی جھ چھا لو
پیا یتھ براہیمی دیو

16

مؤثرتس ندین آئین گو
سخلوت انن نا دِنت خاص حق
خلل گوم از دین تو واریاہ
سخاوت نگر چان یس مشتہر
باصحاب خج دیر از ملک مین
سوئ شام ہجرت ز بال کرنگ
پکان سارہ خاتون تس طمع طیبت
انوی جبرئیل امین آس زود
خلیل اللہن انو بجا حکم پاک
دپان سارہ زن آس سی خوشعین
بغایت جمالاہ تس لو عیان
پس انگہ خلیل اللہن ہنو حمار
کرن سارہ خاتون تس پٹھ سوار
تحرم دلی شہر حران وات
کنن گوک مصرس اندراک شہہا

سو مزود مردود غمگین گو
دپن تس بہ در سلطنت گوم شوق
گمز چان سارن نثر یار یاہ
صلاح چھوم یوان شہرن گژہ بدید
رفیق و نگہدار چھوی ذوالمنن
بفضل خدا بر سفر دل در رگ
نبرگی اکِس منزلس تام وات
بہ سارا نکاح کرہ بحکم ودود
بہ سارا سیٔن خرم و شادناک
تفاوت نہ کنیز اہ بزیب زرین
دوییم جوره کانز اہ نتن در جہان
ژہ قیمت تمکو بسیت درہم شمار
درین وقت ارہ ترہ ژہ عمر شمار
سوئ مصر گی برتھ ایام کیت
سیاہ کار مردم گژ ایلے رہا

پر کنیزہ منگو منتہ دی لو ہ پیو
مُتس مونز ریو پیہ اصلاتہ ایذا دیو
غرض کنہنہ لو ز کرنہ جنبا ردوی
موزر ہے سو صندوق یکاروی
زنانہ وچھاکھ بصورت چو ماہ
روانہ کرکنہ ودو دربرج شاہ
چھلنہ سوی انکہ پاریچ تن لک
تن و جامہ تس مشکہ یتی بلک
پیہ اہیمی کس حتی پردہ دور
کرن نہ وچھون حالتہ در حضور
اتھہ بیون تس کن گتس نِنک
بیتھی یہ چھ آ سان چھ ہر
پیا و تو خیال شہی تس لیت
گو ہنیام اندر زمین گو وہت

کرُن توبہ رُتو حال گو ییتہٕ س
بیہ خشمہ گو چشمہ تس کورُشد
ترہ بارہ کرُن شوربے زورگو
کرُن زارہ سارس کرُم می دُعا
دِیُن تمہ چھوی تہ یہ زین دلحزین
براہیم تم انادُن دوان
ٹکان آس جبرئیل سخت نکہ بنہ
شہن دِ پونہ ہی چھوم دپان شہ خدا
بدو نیم حصہ کرُن تت ہتون
دُعا گو نہ شاہس بلبوز ودتر
لباره دِپُن اِین زنِ نیک خو
یہ ژی نش مہ گوتی متس نشہ گو
بتہ ژی مہ بخشی سنم مہ کرُوی
بخانہ آنک آن کنیزک دوان
پین انگہ سوی شام تراوک قدم

نظر بیہ بر روی او ییتہٕ س
کرُن توبہ بینا سُو فی الفور شُد
ہو کھوئی پان تس سُو ترہ گور گو
بو وِن بحزہ تہ ورزہ ژی نش خدا
بہ از شوہر من سُو از حق گزین
مہ بخشوم کرُم تو یہ از صدق جان
سُو بتیو تام املاک خود تراونہ
یہ کنیزاہ شہس لگہ کرُنس عطا
دِٹُن اک بخود بیاک شاہس دتن
کنیزاہ اَزِن حُور پیکر زبر
بدا نم چہ ظاہر زِ خویشان تو
کران گوس تو بہ ژلان داد بہ
مہ بخشوم بیان نِ ادن ہی کروی
سپن خوش تھوک ہاجرہ نام آن
زاحوال شہ سارہ نی دتو سہ دم

ہر جا یس یار ویاور خدای
سکونت کرکرتت بنا کرکھ جای
کنیاہ جبرئیل زجنت اَزِن
بجای مقدس ہیوں کرن دن
بیہ گو قبلہ چاوی تہ بربنیاد
گرزہِ من پیٹہ بعد تو ضعیفہ
چھ تم یہ نبی اِ صیفیا مجید
اَمن پیٹہ صلوٰۃ وسلام خدا

بنا نمودن نمرود مردود صرح بلند
وبرآمدن نبی بر آسمان فرود
آمدن ابد زمین مجاہد نمودن
باخدا وہلاک شدن نبی
کرامات نمرودی از خلیل
دیچھن تہ کرن یا وزیران دلیل

[Pratap] College
Srinagar

[illegible]

کهنم باخدای براهیم جنگ
کهه آسمانس پهچی ہید رنگ

وزیرو دیس آسمان تیر بلند
چهو مشکل بهاتو رواتن کمند

وزیرن ڏین اک صرح توہ تیار
نه یعنی منارا کرو توه استوار

لغایت بلند و نهایت تهدوی
ہمو سوی بنا تا سه ساله لدوی

دیان اڈ سو ہئه آسو گز پانڇ سو
دیان اڈ نه فرسنگ سوی پیر اس

کهجر تت ته فرسنگ سوی پیہوی
وڇهون آسمان بر بنا سوی کهتوی

تهوی بو نه آس پتهو از دین
پشیمان ہین شاه بیره لعین

وڇهون آسمان ڦ ورنت ہر گست
بروز دگر سوی بنا پیو وست

زقہر خدا آو واواه شتاب
کنڈان کن تمکو پیو وست گو خراب

سرش پیو بدریا نه باقی به ہن
ٹه ہن پٹ گرن پیه نمرود ہن

صدا وا تہتی دراوس ہولناک
ٹہاہ کل ہین دریاه گے ہلاک

تهتی کل ہین ہم اک ہند کلام
نه بونان اصلا مفصل تمام

ٹہاہ اختلاف آکی اندر بیان
ززه دو سفت گیه اندر جہان

غرض چون زباصرح نمرود پیو
سو نمرود شه خشم آلود گو

ڏین باخدائی براهیم جنگ
کره تراونم قصر کرنس بو تنگ

[illegible]

[illegible]

دپښ شاه نمرود نی بر خدا
چهو کمزور سارن کړان سوی خدا
په مقبول مردود نی یام بهشت
جدا پاک و ناپاک کرتم خدای
نمرود مردود سوی پوره دراو
دکن پرېړی زکهر وز دین کرنه دلخ
وسان بن صدا از پېه کر گس لن
گمان گوک کوه پټنه جایه ټولن
چهو کرگس نمرغان پڅوی جانور
وپهان وانه چهوی لوت قوت مس
لعین کمانه ښټی تیر تعلو
خداین سوا زخون ماهی برت
زمینس ښټی وات آن دلوقن
لعین دپس می خدا مورمی
خلیلن دپس کرس کما مارېش

دپس تم وچهو تنازه کیا گو خدا
ونت ئی سود ارت وقن از هوا
خدا اصاحبین نیو سوا ندر بهشت
نصیبه اتی لیوز کس کیاه بهای
زمردود مقبول سوی توره آو
که آغه با آتش ته بنده بباغ
هویدا کتن گوک کوه گی زبان
بیکدم ملن نه بیکدم گگن
زمشرق مغرب سوده س اندر
زحق یه عطا چهی په همت نس
سوی آسمان خو دوتر تم په تراو
ان بیش بس آو شادی کرت
براهیم گو تس زه ایمان ان
نشانه په چهوم خون تس ټه مې
چهو طاقت کس غون سوی ماره تش

لعینن دپن نپن نغیر ات کس گهن نپ
حبیبن دپن پین نپهی ..... کرس تس
لعنن دپن دپن سرکه نپن نسکوږ .... ذادان
دی دان مقوق نمرودن ... مربنی ...
بد سینی وقوع بلعو .... نبی
.... نمرود بیاد .... بهرت
.... کس .... خدا
.... فوق کس ... کرد
.... مدمه ته مهو
.... کر ... نمرود
.... سرمی سو مقابل اسیر
.... روان دی ... صحیح
.... نمرودس دی

په فوج خداوند فرمان نمرود
بسمت آی وزت پچهیم دریهوا
علم ستاده بفرمان کرک
نقاره هېو والوته جلکهرک
سپاه ما کرو ایکی یکبار گی
گرزن هن پته نهم بعثو ار گی

کرکی فوق نمرود سا دوی ثنا
مظفر پین کی همت مصر ...
فی آمی لالادان نمرودنی ...
اندروی پچنه دچم گرمین
انپهلکه پیکی پرت تم نیم
دگو ونت نمرود نر قوم نیم
مرکب بیکر کهوان کگه نیو ...
هر یک سواری اکی ...

اَتی فکر کیاه چه وَن نور جان	پهلوان ژه کُس چهوک الوک بادپرن
نصیحت یهی بَن چه نور آورس	کهوژان آس تری دم بدم داورس
مگر عزّه یدُ زبر چهوک باسپاه	نظر کر ژه بر فوج نمرود شاه
غلام احمدا منگ شه یاری ازو	یقین ژان عزت نه خواری ازو
مهن منز موها آسو سردار شاه	مناجات کُرتم لبوئے آکه
که یا رب توانا ژه یزدان پاک	نمرود سوزم کران بو هلاک
زهر عضو تش بو اک اک عضو هن	نمرود دُچه کیاه کری غزو هن
سبحانه دچهپت حال تنگ بیوُٹه	کوٹهس پٹ متس پشهٔ لنگ بیوُٹه
بزن گفت زین نوع قسم جانور	یمو فوج ساروی کرک مختصر
اکهاه موُدنه ساته دسته پشه	نمن کینه اک بار انونه نشه
ونان هی یه بینی موٗ موژ اودلش	تتی مغز منند غذا آولش
دوان زهرتهاه بوکری اعلیٰ علاج	یوان س نفع آسو نه غیر کاج
دوان ژندئیش آسو بر سرش	یوان آسو آرام خوشتر متس
بامر الٰهی پس از چهل روز	دوباره نبی گوبران تیره روز
دپن تس ژه په کلمه وزک بحبا	ژه دون عالمن هند نبک بادشاه

٢٠

بجهیر خدا ما جره با د
ب سم انبیاء اسپن جا باره زن
نه میواه نه آباه بجه بادة
جهنیوی ابو سو نصیب نش با دیاه
نهیون نتن تره باو دیائی ادیان و
زناریجه ادی وادان نیاموه
سپن هاجره نشته مفتن یار
کران برصفا جه با پشت گذار
چهو سنت لوی جابن تهی پهیاره
کران در صفا مروه نیم سنطوف
بها لیچون هاجره تشنه غمین
سها عیلی باپ نسه بر زمین
اتی درداو ارک اراده روان
سرا اشکه ه تن پهیه زمزم دیان

زه اڈلتی کلن چو زبان تنگ آو ‌ ‌ کران دره از زور تن جان را و
دپان اُڈسو موہ چار صد آسو ‌ ‌ دماغش اندرتش کهوان مغز لوس
دوان چوبتس لوی باکن الها ‌ ‌ بران لعنة اللہ لوئن دا اما
سُو موہ ڈلو وهیت مرغ هیو بو بزرگ ‌ ‌ خدا سوا و نته کس چهو بزرگ
پس انگه لیُس از قوم مزود درود ‌ ‌ معبود ایمان الوک نُود زود
خلیل اللهس سیت گی تم بشام ‌ ‌ شهرها مسلمان سپین والسلام

تولد شدن حضرت اسمٰعیل از بطن هاجره خاتون علیه السلام
و بردن حضرت ابراهیم هر دو پسر و مادرش در مکه معظمه

برین قصه زاهد موهیت لیل ‌ ‌ به بیت المقدس چو آمد خلیل
تنی ساره خاتون هاجر بهم ‌ ‌ سپین مدتهاه واتو حکم حسکم
دهاجر سماعیل دزا وار حجاب ‌ ‌ تولد سپین نور چون آفتاب
درین وقت عمر شریف خلیل ‌ ‌ همی نه لوذ ٩٦ سال بے قال و قیل
سپین ساره دلتنگ بهرولد ‌ ‌ لو مکنه کرت ای خلیل صمد
کڈت نُود تر تی زین جدا نه نن ‌ ‌ به تراوت به تنها لو یرانه ین
دران جانه میواه نه آبا بود ‌ ‌ نه آباه و با اک خنه آباه بود

اتی چو کرته لوک کاهنم نه آب
گندن لو نها از ریگ و سنگ تاب
پر فضل حذا گوهن پیرا تزول
چهو تاامت لوان رنگ حاسد فضل
خلیل اللهن دلو سین کیو نه کال
خبر آسه غم کیاه تن آسه حال
چهو مرد مس بهماه غم عیا کنگال
پهند غم نی گرداهن پا بهل
دهی خار قی درس از نها ازنشه
لو داره مالانة تل کرده بو
بیرن و عده تر که گو نسوی دوان
لو ظم هاجره در اپنی نشا دمان
بی نو پلم اسیر پاک تو دوسی پهم
دو ساره خلیل و تن کم آبرا

روايت کيو ان ابن عباس ڇهوي
پيغمبر کوي پاسي ورنا سن ڇهوي
براهيم جهان هاجره و اسمعيل
ملکه پهتو آرو هيءَ قابل قبل
پيش پوي باغ سماعيل خاص
نکا گرن گو سوار نظم خلاص
بنقصد بربادي خلاوندگل
زبان غم جهان هاجرن ڏهيءَ تي [illegible]

سجا هاجرن الو متن مرحبا
سيس هاجرن ان گناه ذوده تر
ڇهلون هاجرن لطف هوي هرش
ڇهو واجب ذرن راضي شوهر کرن
ڇهه شوهر ديان لکن با دهاو
سماعيل لِ بيشت ٺهاه شاد گو
نه کهور هاجرن گنه پٺان تهند
مصلاي محتاج سوي سنگ آک
اجازت هتوڪ هاجرين ز آهي
ستاده سحق آسوتن هوش دل
پڙهن کڙه کرن اک اللّه نم تيار
شرافت ڇهه جودو کرليت سجود
مرن لتي ڇهو بهتر يه ليس آسنه
آلهي عطا کر زه جود و سجود

بفرمان بري لبوتي مرتب
بران کهور ڇهن تهو کهڻ کرکه
پن انگه سچپ نيمه د يگر شش
سنسکرت زبان راضي شوهر کرن
لتسند حکم آئن سجا فرض آو
گمت بوڙ متن خاطر آباد گو
در آن سنگ ڏونوي قدم تن تهند
مقام براهيم تن نام پاڪ
سين مشغل جان ۾ دل با خداے
بيک گروه واتان بوعش دل
دوان خلقني تن اندر آسو بار
سو گو مرد حق هم زه يين در وجود
يقين کر خدا راضي تس آسنه
بجود خليل تو آن پاڪ بود

رحلت کردن هاجره رضی الله عنها و آمدن حضرت ابراهیم بمکه شریفه بار دیگر

بمکه دڻ جهان هاجرن ڏهيءَ تي
سماعيل واداه شد اندر جهان پاڪ
کري ان هرگي سارڪن هاڻ هو [illegible]
رضا داده بتقدير جهان آفرين
اجازت زيارت خليل هتي
برادر الامان قدم پيش [illegible]

[illegible]

چهوتم دپومتوی می زِن نوشه کر
کرن بیاک نیتهر سین شاد نه
هنیو نه ملاقات فرزندش
نوشه دل کری خوش تعظیم لتش
بنعمت سهاه شکر جاری کرن
تهوی شاد کرتم دل پاک او
خلیل اللهن کره ممتس بت په دعا
پنهر اس اصلا نه و قسمت تهی
بدو سنه پنهرا نو که وعدهٔ سچا
دپن تس سماعیلی دپنه ائی
سپس آ وته سوی گره یام زاد
دپس نمه کیا صاحبا و الو جان
شمایل لتسند کرنه ساڑی بیان
چهو دپومت تهی می به رهبر انره زن
اگر آسه گن ان چهو بلبل پلان

سو تراون سچا الونه حکم پدر
بیرا هیم لسن آ و سال بکر
ولی گو دل پاک خرسند تس
ضیافت کرن سخت نکریم لتس
بدیدا او شکر باری کرن
سرو پا چهلون از سفر خاک او
سواره با قصد کد ملک گن ود پا
لباره کرنت عدهٔ نی بوی یی
صلوة و تحیات لتس از خدا
چهو واحیب رهبن برانده کن جا جهی
دپن باڑی حال و احوال باو
بجو نهس منزمتس آهس خیر کن نشان
دپس هم سو گو بابه مبانوی عیان
یوهی صاف گو بر ندر جهنوک سخن
نه کنده آسنت چهو بلبل گلان

٢٣

شیبچا رمی بیتو لو هک پابه خدا
به پیغمبران تو ایچهوی وحی با
ز سارا سو رخصت گرفته زمام
برای خدا آسه و بیت الحرام
و چهون تم پروارده ام

ثمّ گنده رسولونه در اضطرار
ایم صبر بدُ دی چھوس شرمسار
ذحرکات کردن امر رستم گرو
اوّل ست پایمان بستہ گرو
پی چھم زالطاف تو بہ ربا
مگر چھم وصیت تره اینو بجا
دین بارزیں چھوس بعنایت مزار
بچو ریتوک اسمعیل کی بار بار

بڑیو جامہ پاک ازہ خون من
ذرودی اوڈ چھوس کرانی سخن
اوڈ بستاج چھوی بہ بهوته نزاوک نسر
بنکیاه سوودت یکانه شام و بحر
وصیت دوم بو ظہر بہ نسل کن کرو
دپی چھونیو بونه لو اہمتہ نہ مه دچھو

خلیل اللّٰہن یه زهران سیت شرّاک
بہاجره دوان آو دیو یه جسیم
چھو دپه مٹت خداین یه پتس ماریوئی
سماعیلی نشں دوان گو بتر
دپُس تم ته کاته مول کره نه یه کا
دپس سمعیلن یه صنا چھو س لعج تت
سپیس آ و بابں نشہ اسمعیل
اما کیاه سناگو خلیل اللّٰهس
دپُن پتس مه در خواب ڈوهم عیان
ژه کیا چھوک نان مصلحت اَمه وَن
بو انشاء اللّٰه کری صبر تت
مه وسواس تراوان چھو دیو رجیم
دژک کنه بررودی ملعون شعار
اوی حاج تراوان ست کنه فل
یکان آمی شادی کران در منا

سماعیل پتس یپت دوان شادناک
کری مارہ نیچهس یه یار رحیم
دپُس هاجران یه رضا ژهاره لوی
نوان مالو چھوی ماره فی جھیم خبر
دپُس یم چھو پتس امر پروردگار
مذلت دوشن جاینی گیه لت
نوان کتومه چھوک بابه و نیتم دلیل
مگر دت رضا آسوی اللّٰهس
نیچو کره یه قربان کره هم بیان
دپُس تم سجا حکم حق زودان
مه کر بابه تاخیر و تقصیرات
پهران چھوم مه سوی زه یه استقیم
کرک مال پتر وتتی سنگسار
یتت تم زه صاحب زا ابلیس ترل
سو قربانکوی حاجین هند بنا

کھنوس خشم بر سنگ دارت ژ دِن
بیکبار دو تھم ژہ مارُن خلیلؑ
ذبیح اللّٰھس بیتھو نہ اک تار مو
کئن گوگ تکبیر و تھلیل و حمد
سمجاڑی لونّن معنے خواب را
یہ سنت چھو در وقت قربان روا
فدا اسمٰعیلس حقن گو سغند
چہل سال آسوی بہشتس اندر
دہان اڈسو قربان ہابیل آسو
کراح حضرت شیخ سعدی بیان
چو بند بفرمانِ داور لود
خلیل اللّٰہن مور سوی گو سغند
حوالہ کرُن ما جرس اسمعیلؑ
سپُن مد تھاہ جبرئیل امین
بناکر گراہ ییت خلائق سمن

خلیل اللّٰہس کن کرن کت شرن
سنت بار وا لوم منع از جلیل
خبردار چھوی تس ژنک از گلو
چھو تکبیر برحق سو تجلیل و حمد
کُرُت است راضی ژہ سینوی خدا
کرن اہل قربانی چھوی ادا
لدن ابلق سٹھاہ دیپنہد
سٹھاہ آسو فربہ نہ چالاک تر
کُھنتُس ہیٹھی پانہ جبرئیل اسو
سو فرماوی او کہر و ن عیان
خدائس نگہبان و یاور بود
یہ پیش خدا گو سٹھاہ ارجمند
سوی شام گو پیش یارہ خلیل
تحیات تہت آوتس ہیٹ مبین
بہر حال و ہر سال تت کن من

٢٥

روایت یہ در بحر لواج چھی
اناں لسنگ گو حضرت جبرئیل
خلیلس دوان حضرت اسمعیل
یہ ابراہیم دیوار بیت کران

غیلین خدا جس کر سوال
کران مرده تی زنده جهوکی حال جهو
زه جهوک تم و زنت شد عالمین
البته ما وقم زیاده یکم یقین
معالم یکهان ابا بست جهوی ان ام کس
پیکان بر لیب تجلیشان ادل
ات اندر کور ار و جهوح زدو ر
تو ان مازنتی بر دجری کهیو ر
وبین ابو جیلا خلایق د تن
وبین دام پمرت کم عقل جو د تن
پمرد ار جهو اسو خشک بو
پدمان تمنا هترن پراکنده گشت
و الکندی ات جمع کس
ون میاو ناد انی جل

نبی آدمن و انت وک کنن	بنیمت چهم آس و ن تم نن
نصیبه خداین امین حج سو کر	نمو اک نه یا زیاده لبتیک پر
کرن حج جهونس تیوت بم یوت ن	بباطن و ن ظاهر اگرچه ن و
خلیلن بوئے خدا پرشا	زمن ختم گو واده کاره بنا
بپاکیزگی نام گو آن بنا	تقبل دپوک کار مار بنا
دپس جبرئیلن دپان جهوی خدا	چهونه قدر چندان ات نزد ما
اگر کینه هند بار خاطر تو لک	گرسنس غذا دک به هنا دلک
ته بهتر ز تعمیر کعبه بدان	کرتنات طواف ظاهر جهو جان
انکنا دلاه اک یک زین سبیب	رهائی لبک ژی ز رنج و تعب
به از سنگ و گل خانه کرهین بیار	دلک خانه لدمی سوجائی قرار
کرک صوم و صلوات و حج بشمار	دلاه رنجه ناوک گرتهی نابکار
عملهاے نیکو هزاران هزار	چهه ضایع نمس لس کری دلفگار
پس انگه خلیل اللهن تذر کر	بجز میهمان زه بری نه بوهر

مناجات نمودن حضرت ابراهیم از حق تعالی برای زنده شدن مرده

تفاسیرن اندر جهوار قم نی	پرانی چهه تی خاص عام تی

به بیمی جی سوزی نحاری
شیطان ان نه و تشنه
شیطان و حمن
فلاجیا یه گرده وده شیطان شتن
ستون کره شنو نی جن
و پان تن ازده ن سره ۔ بو
ملف
زنا بو و بیر ابیع اندر وجود
ات ۔ بیع ۔ جهوی

غلولہ کرن چار یا ہفت تت	کوہن پٹ تھون رٹن کلہ بپت
کرن ہنو ہنوی آلواپس ہمن	دوان گے بسر ہا ہتو لاج تن
سپن زندہ از حکم قیوم وحی	یقین غافلو کردس کاس کھی
چھ کینہ چیز سنت خلیلہ سندی	زنس تھا ویار خلیلہ سندی
سون پای جامہ ولن آبدست	بیہ کرتہ مسواک تہ گونزھ لپست
بیہ رسم وختنہ ہم	بوڈن وچھ اول تمۍ دپس کاس غم
بہ تیشہ کرک ختنہ پانی تہ پال	دران وفت بوی عمرہ ہشتاد سال

آمدن فرشتگان نزد ابراہیم علیہ السلام بصورت مہمانان و خبر دادن ایشان بوی از ہلاک قوم لوط و فات خلیل اللہ

دوہہ اکہ جمع ملک بر خلیل	دوان آی از پیش رب الجلیل
بغداد شان آمنن اختلاف	مقابل وانان آس بہ بو زصاف
نکو روی خوشبوی کردارہ جان	خوش اندام تہ فرحت آثار جان
بصورت جوانان متی امردان	وچھت تمۍ گژہان شاد بوی غمزدان
خلیل اللہس پٹ گرک یس سلام	دپوک تمۍ بوانیس جواب سلام
مہ معلوم توہہ چھو نہ کیاہ ناو چھو	باین قد و قامت تہاہ باد چھوی

روایت چھ انداز قصص کم شہر
ئی آس کرنگ خیایتن قہر
فیضیر چھ حضرت بن شتو تنگ
بوی نہ وفا کنتم ئی لوفی ریہ بئوک
بیان لواطت لوبایان عوال
متی شہرتی ویچھ ایجی کنا نوال
اہر کتو ورازنی بغداد ات اک
نہ شاہان کران کا رووہ ئرا آس
زمردان جنگی ہر شہر چھ
بدام خدا نم ہتا ورای ئے
رسولان حق گی الوک بتر کلام
کرک حضرت لوطی علیہ السلام
سوائے شہر لوہر دعوت مین

۲۶

نمت فوتتہ ہت تہ بہ زان عفیف
کرک راٹے وردل چگونہ ہنہ
بجر باپ و مادر دوان سوی وی لہ
زبخشائش حق مہ کر کنہ قنوط
وہن ورینی کینتری نسالنی
کران امر معروف آسوک بیان
کران امر آسوک سو خیر التسی
فواحش کران آس بیدین گی
امردان کران جرم با امردان
لواطت شب و روز لوبی تم دندان
وتن پٹ دوان آس ایذا دوان
شریعت بر اہیمہ سندتم دلوک
سپن بدعمل سخت لو و دکنہ باک
وئی کیا نتی بد شہر آس پنج
چہل لجہہر شہر لوی آدمی

بمعنے زسارا العمر شریف
فرشتو دلوک قدرت حق ننہ
زبیران عجائب چھو کیا ازا حد
بہ تندی چھ آمت ہئی قوم لوط
پرن وعظ کیتاہ تمن صنانے
بیہ نہی منکر تمن کرویان
کران کار بدلوی دوہن راتسی
حدود ولٹ تہ ہل در بد آئین گے
کران آس نن پاڈھ تم چجن ودان
بیہ کو ترن زار سی یم کندان
ہر کس گر تماہان آسویا کا نہ لوان
وتن تم تسندی ہیچگون کر شرکون
پتو گی لقہر خدا تم ہلاک
دوان حضرت لوطسی آس رنج
کران در بد و نیک بیشی کمی

پئے فعل بدی لونہ بوی بد عصیب
حب جا مین ہچ کنہ مین پئہ ترغیب
دیک قوم تہ زمان کئی فرو ہیہ
ہمان گرکئی بر ہو نئے فرو ہیہ
صفائی نمن ہم چین صفورہ
چہار کنندہ بلیس گو لوطس
فرشتن ور سیدہ بتوحد بحالہ
کئی تا لوطہ الہی ہمہ کئی
جنازہ تشان بعد نتن ہم
دیک کلی کنتہ کنتہ
دیکن کران حال
دیکن تم چھو بد ترین

ڏپوي جبرئيلن ميڪال ائي
بدروازه شهريم هت سوآ و
اندر ڙاو شهرس ونڻ بيه ائي
انڪ برزبان يڪ سخن چاربار
ڙنِ لوط بدڪارو ڪردار آس
نبي حضرتِ لوط مقبول تراو
چه اکثر نکوڪار نئي بدزنان
وُنان مخنثي ڇوته پهوس چه دُر
دوان گيه قومس ڪرن ائي خبر
تمي آسے از بهر فسق و فجور
ڪرڪ زور لوطن ڪرن نه رها
نبي لوط ترسيد از ڪارِ شان
ملڪ اُس چه آمت هين بر عذاب
بيڪ خشم نسته گيڪ چشمه ڪور
ڙلو اُس پهروتان نه چشمه باز

شهادت نه يه اڪ ڙ وروي اندو ڇهي
مِتن نش سوآ و ڪو سخن بازوراو
گره و الو تامت وُنن بيه ڦي
گواهي برابر يهي آبه چپار
سو مردار ميلت بکفار آس
چهو افسوس نش دولت دين ر او
دوهس ات ته روز رتش نان
زنانه ز ڪذب ريا حيله پُر
چه از لوطسي آمتي پڙهه زبر
ڪرُن بند لوطن شُو دروازه پُور
اتي ژاي اندر ز ديوار ها
پڙهو دپوس ڪهو ژمه آزار شان
ڏڙڪ ژهٽ لوتهن جبرئيلن شتاب
دپوڪ يا نبي توبه ڪرلو ڪه شور
دگر باره لاگو نه گردن فراز

ڙوتيجن جبرئيلن پنهاڪ اُشرب
سوي اجانه هم بيٺت جان پارل
پوٺت نه يه باروڪا آڪ قيل و قال
نبيٺ يا نبي ناهتريا هت عيال هين
بيا صحبت آشر ٺهزنا زال هين
ڊيکيتن ڪرن ان ڇپوڪنه انزال هين
زن ان سڪاوده ڪا فران سينين
پس بانه زناخانه سوبت باند واو
ڊانوبت صبا جبرئيل ابين
لوقت صبا حبتي ازين
پنجتيث من واحتي م
ريه آن شهر سه تيت ودو
سوي آسمان هين سڪالت نصيب
ڪرن سه خبيث اندڪ ابراو
سڪين سن اندزه جيوان تاراو

٢٩

نه هيونه سيوشور ڪهوراه لو
پهبارام خفته نه بيداره لو
درزان آسوين ژونگ گودر هته
هيبيا به لوزن ژره سا دين هته
هر حال ليڪ لويه ڪرژاه ڪران
ميتس ميچگون لويه فڪره زران
تنتهي نين نزديڪ باآسمان
فرشتو ني لوز بانگ سگان
ببه واره لوزڪ خروش خروس
ڊيل زن مي آس و ايان ڪوس
تنوڪ پرڪ گرت لوڙ و ترازون مي
هرڪس من سنگسار ان نيه
هرالسنڪ لو نام هر السنگدل
هن السنگ گو ارشي هر السنگدل

وفات حضرت اسماعیل و حضرت اسحاق علیہما السلام

سماعیل اسحاق فرزند او
پیمبر دوشی خلعت کر ینو

مینظ المس شس جہان آسہ تنگ
معنے بلایہ کس پٹ الس
تفسیر زاہد یہ مرقوم چھوم
لوکٹ کن سبو لہ نہ زن پوان
چھو لکھومت اکھا گو میانِ حرم
معلق سو کن روزا اندر ہوا
یمی سانہ بیرون سو گو از حرم
پس انگاہ لوط نبی باکمال
بطاعات حق تن سو مشغول اُو
سماعیل خوش کیاہ نکو فال آسو
خلیلس یلہ واتو وقتِ رحیل
وصیت کرن سوی فرزند ہا
عمل می کرم کامنی ترن تو
اول کھیوم نہ رزقکوی کہنہ غم
دوئیم کھیوم نہ غیر مہمان طعام

مترس پٹ پتو ہا یہ باران و سنگ
بلاین ہندی کوہ کھسن پٹ امتس
کلان سنگ آسی معقدار خم
بیتمی پاٹھ اجبارہ مخبر دوان
یمو اندرہ ناچل کرنے ددم
بنامش پسی آس ڈجنہ جدا
تتی پیہ تش پٹ رجان گو بدم
خلیلس نشہ گو باہل و عیال
سپس آو اسحاق اندر وجود
زاسحاق زٹو سیزدہ سال آسو
گزہون سوی عق گو سنہ بتفصیل
جگر پارہ ہا را و دلبند ہا
ترشتی کامہ اندر بیان پوانو
دیوم نہ نگہ کیاہ پو روزی خورم
سوم کار جور ایلہ برونٹہ آم

زعمر شریفش علیه السلام
چه اکثر عرب خاص از نسل او
خصوصاً محمد شه دو جهان
ز اولاد او در جهان آمده
سو گوتاه پدر خاص تین تهنو پسر
سو برج مبارک چهو کیاه سعد ور
سو اسحاق چون ماه تابان لو
دڑس کور کنعانکی مهتران
تتس عیص و یعقوب فرزند او
به نزدیک سارا سو مادر تس
هتس عمره تن شیٹ باشیت زیاد
علیهم صلوٰة علیهم سلام
ز مطلوب مختوم حصاه به گو
بروز جمعه ختم این بهر گو
به گرو وصف ساروی خلیل اللهس

هتس زیاده سنته ترهی و ام
تمی فرع تازه چه از اصل او
سو بیشک چهو شاه کهان و مهان
بدار ین شاه شهان آمده
سو هانگن چه کیا خاص تین تهنو گهر
ز برجی که آید چنین ماه و خور
منور از و شام و کنعان گو
سو مصدر تین خاصه پیغمبران
پس از مدتی از جهان هم سور او
بشام اندرون کر گهه مقبر تمس
فقیهن به بستان به گرمت چهود
براهیمه سنده قصه گو کیاه تمام
ثنا سوئی حق جان قصاه به گو
ز پرده هویدا امیوک چهره گو
کرو آس صفت وان کلیم اللهس

٣١

غیر کس با کرام کری لیر
تو نعم الوکیل و نعم النصیر
غلام احمد یاد دادار کر
کلیم اللهن قصه اظهار کر

در بیان ولادت حضرت موسی کلیم الله و انداختن والده اش در رود نیل و گرفتن فرعون

خلیل اللّٰہ سے نسبت یہ آ و
لعینن کرن ظلم و جور و جفا
صنمہا کہ بہ شکل خود تم گرن
چھوسہ بو خدا بڈ نہ ہم لوک گے
مہ طاقت چھو نہ بو زنش نہ ہو کلام
اما کتو سناواتہ اشنہ مقام
خدائی کرن پاسی آشکار
ہمت لوک تس گی سو ہو چہرو دیل
ہنر دراو تہہ ناسو در غار ژاو
ان بہتہو بقبلہ خدائیں کنوی
ژہ حق چھوک مہ باطل کرم اختیار
منگان کہہ چھوسی نہ ز عقبی چیز
بہ کینژہا منگے لو نہ دم در جہان
بزاری بہ تم سوی یاری دیُن
نصیبہ نہ آسوی سعادت مس

سو در وقت فرعون ملعون ژاو
گرہ یو بندگی می چھو سو بو خدا
ہمتن لوک ساجد نہ عابد کرن
ملبسنی بوز نہ کرنہ ہے
و نوم ژنو بو چھوس حال بد پیش آم
ونان گیاہ چھو بہتان نہ بدکلام
خداین تسنز تن کرن عبیدار
ژہ ان آب بد چھوک خدائی جلیل
ژہمتن ال رچک بزاری سو آو
دتن سجد معبود سی تم و نوی
بمعنی بہ دنیاہی تا پائدار
مہ چھم بن بدینا ژہ تھاوم عزیز
تلف دین و ایمان کرم بر جہان
دران نیل گیاہ آب جاری چھین
مگر خبیث تہ شقاوت مس

كه هر كو ز حكم خداوندگار
كرون غرق در نيل تن ڇوي سزا
جو انن لکت رٺو يه ته دراو تام
تفسير يعقوب چرخي عيان
كه فرعون ملعوننئ خواب ڏٺو هو
ڏٺو كه آتش واره خوابس اندر
كري ملك برهم سو بيدار گو
زساحر ز كاهن منجم تره ساس
وٽن خواب منئي ته ڏٺو هس ٻيو
کوان هان جو نه شبس بوي بدار
عبادت كران ديوني آس تم
كهان ديو بوي آسمان آنزمان
يله زاو حضرت رسول كريم
غرض حامل عرشني از جليل
كرو پيده پيغمبراه نامدار

ڀري ٻوته ڏيئي دولت بيشمار
بلاگفت گو پٺه ڇوتس ٿئي سزا
سو جبرئيل آ سوي عليه السلام
وهب ابن منبه روايت كران
سهاه آسو تعبيرتت پڇه كر پوٺه
شو ڏٺه شخصاه ٻوڌ ز ورور
پراكنده مغموم بسيار گو
كرن حكم ساري سمت پيش آس
گرهت چله تعبير هت آس ٻيو
شو نگان سرسي پٽ وهس روزه دا
كه شايد وٽن خوابكوي معنه تم
كلام ملايك بكاهن وٽان
كهسون ديوني بندگو گي رحيم
سين وحي كاندر بني اسرئيل
كڍي سوي ز فرعون ملعون دمار

[illegible]

٣٣

ولی شرط چھوی ژور ٹھاون اندر
ڈپان اڈیچھ گی موکلان تم ٹئوی
پرہ آتش تنور اندر پو تئوی
پہ ہیڈ شرفی تل ڈھئون پٹ اندر
پوپچھو ڈیو ھلکنہ کنہن ژل لیز
سپس یا درش آیہ تنور و تنور
وچون گل تہ ریحان پیشمنز ظہور

نگہبانی لوکری نہ ننڍ بہ
ڈیگر عزرہ کور اس یہ سن ماوو درقر
ڈین واللّٰہ تن سمنڈل نہ نم خود
گلیس تازہ گی پیڈ پاتن اندر
محبت سنگ سنز گوس صاف اندر
بخشن سہ عاشق چین ذات شاد
پو پیر سن اریں تن وقت زاد

بصد لطف رحم گو ہر نظفر و انو
بزان دپو نہ عمرانی ژورہ ٹھاو
میادا اگر سر یہ ظاہر شود
خبر کاہنو کہ رک سخت جوش
دپس تم رگندان لوک یا یکد گر
ژٹت جامہ نہ روی کردہ سیاہ
کہ اندر شکم چانو دشمن سد وانو
دپو کس تس ژہ کر صبر چارہ کرو
زنانہ کرک جمع مارک لپسر
سہن وقت کامل نہ موسیٰ بزاد
دپوک پادشاہس درین مہ سوزاو
مدارک معالم مواہب ونان
موکل ہیتھی پاٹھ گی موکلان
نچوئیں زوان آہ سو ماران تس
سوائ زیبان آکھنہ کنہنتہ شود

یمن شرزہ مریم تہ ماروں یا تو
یہ سر خوف امسند بفرعون آو
امس ہیٹ یہ فرعون قاہر شود
شہن پرژھہ زعمران یہ کیاہ وتھو خروش
منجم سمت گی اپگہ لسر
کران پشیں فرعون گی آہ آہ
یمن پرٹ لعین خشمگین گوک کانو
زوہ یلہ امسند لسون کر زرو
اگر کورہ آس امتن عفو کر
یمو کاہنو کیاہ تو لگ کریکہ باد
یہ بوزت بفرعون سہا لرزہ زاد
موکل کرک دایہ ما برزنان
پھر انگاہ یم آیہ حامل زنان
منت ساس مارک ہیتھی پاٹھ لیں
کلیم اللّٰہس اچھ معبود بود

٣٤

پہ موسیٰ کرن ... سو بازی یابان

لیب ہیں ... نیہایہ ... تھپان اوشن ... والدہ

زین زن زن ریحان اپچھان ... ژورہ ... سوی عزرہ

زوپچھوں بلعون سوی عمرہ ... تس

زوں ... لادلاوی یعقوب ...

زاولاد ژورہ تس شیری سوی خرد ...

دوان ... ژورہ ... ینہ بود

ویک ... کوس ... ژورہ سنا ...

سنبر ... سن کری ... بھنی بیغمبری

... ینز ... اشال ... صلوٰۃ ...

سپن ... ژورہ ... نزاوی ... یلہ اندر

چھان ... ژورہ ... سوی ... ایلہ زن ...

یہ ... زرہ ... تھان ...

[illegible]

مگر آسس کھوژان ز دشمن دوہے — چھ دشمن دوان گت ہوٛن تم چھ پے

انٛن نز کہ چھاناہ صندوق گرٛون — سو ہمگی تمی پانژ پاوہ کرٛون

دلس گوس شک آسہ نچو اہ یمن — دوان گو سو جاسوس فرعونین

گیس ند و تمی لبتہ زنانہ آد — سپٛن کو رٛسوی سوی فرعون راد

یقین گوس بے شک لعٛی ہیٛی پیر — لیسنز کاہنو دٛن سو شچھ نہ خبر

کرٛن توبہ آزاد گو از بلا — انٛن ژوره ایمان تس تم بلے

یہ گو مومنِ آلِ فرعون زان — چھ بعضے مفسّر بتھوی ہیو نان

بصندوق ساوٛن تہ تراوٛن آب — کرٛن بند از قیر تتہ تژ نہ آب

سوی باغِ فرعون جویا پکان — امی جو یہ در باغ گو سوٛی دوان

بوقتِ صبا واتو در باغ سوٛی — سو فرعون بزن بر لبِ جی چھوی

زنش آسیہ نام بن خوب آسس — ز اسرایلان قومِ یعقوب آسس

نچو کاہنہ تس لیک اک گور آسس — سو از علتِ برص معذور آسس

بفرعون ونٛت آسس کاہن خبر — دو شنیہ فلان روز وقتِ خور

گژھی پیدا از جوی لنا ہن — دوا گوٛرہ مژند چھو آبِ دہن

چھو پرادان ہنت یاد وہ تند دار — تمی وقتہ صندوق گو آشکار

[illegible]

٣٥

[illegible]

جواهر ته اگر مين دون اندر
پس پشت هئا نه انگ ۾ دونهن
نٿي اورته پورسون دست پاڪ
ٻيوئي جواهر ڪڍن دست پاڪ
زحق جبرئيل امين نزد پاڪ
نٿي دست نبوت ٻانهن ۾ وڌائين
تنگل هٿ تن ته ڪڍن دردهان
دبان مبارڪ دس مختصر
بفرد سخن تن گڏ تان بوڇ

٣٦

پيئي دايه ڏٺهين گهمت مضطرب — پراگنده فڪرن سمت مضطرب

بونهه وَسه نيڪ نخو اماٺ جهو — اهس طفلسي واره پاٺي رچهو

دلاسا ڪرڪ تن ته ڏيوهس اٿ — گرهت هاجه احوال ساروي وٺن

سپن شاد واره سه بوزنت آيه دم — بد ختر ٻچان آيه سي همقدم

ڇهين ڏوره تابان ڏرتابدار — رٺت آسو فرعون تس درڪنار

اناٺ دايه تس هايه آتس رٽان — ڇوان شيرني آسو آتس وٽان

ٿهان آسو بايه خوشتن — وسان آسونت شير اندر دهن

ٿهوڪ الدس باهم اندر ڪنار — رٺن ٻوني در سپن ميل دار

بپستان وٺپ ڪرن شير چالو — ته ڪوسه چهڪ هين ڪيا ڇپن شير چالو

بفرعون بن ڇهس ٻوخوشبوي ٽن — مرهچهوم شير شيرين و پاڪيزه تن

اناٺ پس ڪس طفلسي پيشيس من — رٽان بب ڇهو چيره چوان شير من

ڏيئن تس سجانه يه بن ڪت ڪرت — مقرر تس سيت اچرن ڪرت

بهر هفت آرن يه درپيس ما — سپن خوش پن پرڇهو وعده خدا

دنڪ ونغيره ڪهاني چهه اين — ڪه ڇهه ڪت رٺت موهن لعين

جرنت تس فرعوني بوز در — انوي نبوڪ اڳ ڪف توان تيه ڇهو

سپنُ یامم بالغ علیہ السلام
عزالہ سپنُ بلیست لہ زبر
کران قبطاک سبطیا آسو ہر
دپان قوم فرعونُنی سبطیان
دپُوی موسہن قبطین بت ژہ روز
نہ ہم بوزنہ کڈنہ مُشتاہ مُس
تَتِ قبطیا آسو نہ ہیم ژہ ژل
مہ بفس کرُم ظلم تھاوُم سکنے
سُو قبطی بفرعون بُو نالوا
بیہم ماہنہ مہ ہسنم با قصاص
دپُس مومن آل فرعونُنی
کھوژان چھوس ژہ پٹا گرہ ہن خونریز
نصیحت کران بو چھوسی وارہ پاٹھ
اُچی ساتہ بے یار و بے زاد درّو
وتھوس جبرئیل امین دونہ تس

دپَن ابنِ فرعون تس خاص و عام
پس از شام گوسُوی بشہر دگر
دپُوی سبطین موسہن داد گر
دپان قوم فرعونُنی قبطیان
زسبطی ژہ تھیپ ژل نہ کُت میان بوزہ
پتھر پیونہ گو نیر بھی ژو اُسس
زحق موسہن مغفرت منگونہ ژل
کرُس مغفرت غافر ذنبہی
ہرا سا بموسی سپنُ وارہ یا
دپنم ما ایذا چھوم چھگو نہ خلاص
چھو تمت گستھاہ شور بیھونی
بشہر دگر دن ژہ ژل تیز تیز
زاسلام والیا گستھاہ چھوم مہ ٹاٹھ
خدایا ژہ رحیم مہ ناشاد دراو
تہ بہ ژہ وَل کرنہ کُن مدین

ادب یہ چه رتن هند کران آزه پاس
بیک کلمه گو بے ادب نابکار
اتی آو غیرت بموسیٰ کلیم
اگرچه ستھاه آتن حکمت یهی
یه تهاکڈن آب نان چاه نوُد
دیان اڈ دگر چاه وچهه موسهن
دتن آب کهالت موا شان شان
دوان آیه نه ڑا به در پیش آب
یه روداد باوک یه پیش پدر
نمی آب ذتو چار پا سیر کر
شعیبن اُتھ سیت بیارن بمتن
بدختر دپن لش ڈه دپ ویرین
دلپوک تم برائی خدا کر یه کار
شعیبن داهن یه دعوت مه کر
بجاتی الوک نه شعیبن دپس

لُنظر کر بالنس کیاه گوس ڈاس
گیس صانیه یکی هزاران هزار
خلائق وچهان دوره از نزس وبیم
دوهن آهنی آتس یکمیت یمی
بدلوی که کهالان ده مرد بود
نمیوک ٹهان اک کن تلان جیل تن
سوئ خانه شادی کران گیه شان
دلپوک تم سوُلی از کر وکیاه شتاب
جواناه اکهاه آوکیاه خوب تر
فسکم تیر وی سانه وی نزلیه بر
وچهون تازه عادت آیه سوی یمین
الوکه بر زنتھ کن ما حضر هنو کهرن
جهیو اجرت امیوک میش پروردگار
تناول بکن شاد دل ڈی یه کر
ڈه یه بیت بو نیتهر دمی پیر جهیو آن

شعیبن کرن لش تتی کار خبر
کلیمی کلمن در او کیاه بار خبر
بموسیٰ حواله کرن دغه سود
فلان جایه اڑ درجهونڑی نه تور
بنیت یه اسوا اڑ در تتوی بزبین
وڈیرٹ ھمی ترا او سر بزبین
بکهه عاصه ٹهاون نه گو سوی بجواب
سو اڑ در ز ایمان بر آمد شتاب

سپن عاصه تی اڑ دراه زود
یه اڑ درتی شرتن مختصر
سد سی بلین لڑه بیدار گرد
سپن جوس بل سوی آزاد گرد
بجانه دوان کر ایاه سپن
یه بدبنی برکت موسیٰ کلیم
یه زالوک جهه برکت ... بیاه نعو
خلاصی ای لب ... ایاه سیاه سرخفیه
شعیبن ... اخجی ... بیه
زوان ... ره سه ... ... لیس ربه
خدا ... ... تتوی لیس دوفا
شعیبن ... ... وعدی لیس وفا
دیا ... ... ارادت صفا

ندهل یادم یه لو عاصه ثس
گرو ده دو شاخ تن عاصه ثس
شعیبن وچهان اریاه سوی جلیم
رضا دودا تیرٹ بموسیٰ کلیم
ویا یهی رجهه سال و جهن
گرد مه میانوی ثه دربن درمن

چھو لکھمُت یتھی پاٹھ اندر قصص
شعیبن بیاں یِم دپوسہ تام
بیہ وَریہ یِم تیر مادہ زُوں
بیہ وَریہ دپوس زُوں یِم برہ
بیہ وَریہ دپوس زُوں یِم سفید
بیہ وَریہ دپوس زُوں یِم وُرنگ
یتھی بجہ نوانی رَتھی گے زوان
کلیمس یلہ گی جمع گو سفند
کرِن ذات پاکن بہ برکت کثیر
خدا یا گدا چھوس توانگر کرُم
بپاس شعیبؑ بپاس کلیمؑ
بدنیا و عقبےٰ رٹھیوم از وعید

وَری آٹھ آدا سپین موٗسہس
زُوں یِم پوشُس تہ زِم گے تمام
یقین زان ساری تہ تِم چھوک نوک
سیاہ سیر سیر ژی عطا تِم کرہ
دِمی تِم بوژی نہاد در دل اُمّید
سفید و سیہ تِم تہ نکہ بید زنگ
کلیمس تمی تیز آسوی دوان
شعیبہ سندہ نش سپین تِم وچند
گدا تس لتہ آس شاہ و امیر
صدف میانہ از دُر و گوہر بُرم
رہائی مہ دِم از عذاب الیم
بو منحوس چھوس کر مہ یا رب سعید

رخصت گرفتن حضرت موسیٰ از شعیب علیہما السلام رسید در وادی ایمن و دید نور خدا

دیانی چھہ موسیٰ چہل سالہ گو
اجازت شعیبس علیہ السلام

منس لوی تہ والدہ یاد پیہو
ہتن بار ژہت رُو سوی شاد کام

پیکان گو یا تس سو دوران آیہ
سو دوران موسیٰ تہ دوران آیہ
پیہ روزان یو نار سپنان قریب
ہر طرفن سو گو چھو نہ حال عجیب

39

دپان ہچوس کلامہ لوکرہ ہاڈہ بیت … ڈہ کرہ مک مہ دوہ رات بڑہ ہا ڈہ بیت

بیانِ معجزاتیکہ بعصائی موسیٰ علیہ السلام بوٗ دیافتن موسیٰ معجزۂ ید بیضا وامر برفتن در پیش فرعون بعون مشرف شدن تشریف نبوت حضرت ہارون علیہ السلام بدعای موسیٰ کلیم اللہ ؑ

عجائب سہماہ آتس عاصں اندر … بپے صدق ڈی بوز کنہ مختصر

بموسیٰ بہکان بوٗ کران سوٗی کلام … رہچان آسوتش از سباع و ہوام

بدشمن کران جنگ تو شہ تلا ان … گہ خواب تیران حفاظت کران

گرتہ مال ان دز نہ شاخں بوٗ کہ … کڈان آب انی چہ چوان یوس لوٗ کھ

دوان آسو ہر گاہ تنت بر زمین … بنان سایہ گُل میوہ نیراں ہمین

بہی میوہ مرغوب دل آتس تش … رتمی میوہ مطلوب نے دل آتس تش

منوّر سہ چون شمع اندر شبان … بپے آب ہر خاک دارت دوان

تولان نہدتہ بوٗ آب تل و سان … تھکان بوٗ پکان اسپ زان تت کھان

دوان پشت تنت بیت آسوٗی کلیم … عطا بوٗ بہ بس پٹ ز ربّ علیم

دپوس ذاتِ پاکن پہچر تر اوتن … زپیس تر او تم گبیہ کر بکاہ کنن

ڈِڈن بیت نظر گو منوّی مارتنت … ڈلانی گمُت پید زنتار انت

کران نعمتہ آسوک بیہ خوف و بیم
درختن کڈان بوٗد لسک گوٗ عظیم
بہ تعبرق و درختان نہ ادھار اتنت
تہماہ وند بدکتی میان غرس
بیہ شیور ایت پاہی پتی چاربوٗد
ہمین ٹر بوٗ کھٹ وارہ سو کہماہ دوٗد
بشتہ ات وراتا فتی لوٹ گو
گڑدہ کوک لوٗ وار باہ تیز رو

چہل پاستنت گُرمتس آیہ کس
کلیمت ڈلوان ہتو سہماہ گوٗن پاس
اُنی تہ اُس فرمان زیر و رگار
دوٗن ہفت گرس گُرتہ مہ ٹُس تشت چار
دوٗن نہ عصا گوٗ سن بہچان گُخت
سہماہ خوش بین سوٗی بر بخت

رسوٗی خدا باز دبان انت کس
انی وہچہ اُتھران بہیان انت کس
سر فنجو بیت ہاتس انن سرکنبہان
منو روچھا بعد سی اتھری عیان
نہ بیہوان د جیبن انخ نور تھان
کہوان اسغونا بان بیہ چوٗن آفتاب

ڈہ میر سہجنہ بیت بفرعون گرتہ
دبیت ان نہ المان بنہ کرمہ بتیرہ
ججھ د دعوی الٰہی خدا ایبھو
وچھان جان کہ سہیں ہچ نپیس پیچ
خطر سہن کوہ سوں یہن اپن انت
کہ کیا بفرعون ملعون انت
ہمیہ بشتنت سوم اتشتیں غبار
مہ فنڈن عطا گرتہ ای کردگار

گرہ از زبان مرا باز دار
زپیغمبری مہ کرت احترام
کرم یا رہ اندر نبوت مہ بوی
مجیبن اجابت کرس اندرین
زموسیٰ سو ہارون فصیح المقال
روایت یہ پیش صفورا کلیم
کرن سجدہ گو بیاک حالاہ وچھان
ونن با صفورا ہمہ حال خویش
بہ بوزت صفورا ئنی تس و نوی
درنگی مہ کر حکم حق ان بجا
بہ تنہا روان گو تہ در مصر ژاو
صد آگرنہ دپوہس کس چھوک ژہ تام
ہیس آو ہارون تم پرزہ ناو
وکی کیاہ بو ڈیشت بیہوش پی
کرک اُدرہ تہ لورہ پرشش تمام

ہمن منز یا رب مہ ممتاز دار
زتشریف آن بو مشرف تمام
معنی سو ہارون فرخندہ خوی
سپن بوی تس در رسالت قرین
کمال سخن آسوتس چون جمال
پکان آوحورہ وچھن تس ندیم
رمس گرہ گہا چون شبانان رچھان
یہ الو تام از حق تمس آو پیش
فرعونس ژون تسیچہ گرہ تس کنوی
بہر دم سجانچ چھ تس لتش بہ جا
سوئی خانہ خود برس پٹ سوا و
بو مہمان چھوس پیش نوہس طعام
دپن ماجہ نہ بنہ موسیٰ یہ آو
کنارہ کرک ہوشہ بیت شادگی
دپوک موسس علیہ السلام

بفرعون کرڈ یڈٕ والو خبر
شبن لوی تتی کنہ تہ پانسخ نہ آک
زپرسش خیالا نہ گو دشمنس
لعینن سو موسیٰ تتی پرزہ ناو
لوکٹ زی اچھوک اَسہ تا لبسال
بخوف شما سوئی مدین لو گوس
پیمبر لو از مرسلان تم گرُس
دوشی بارٕ لو دلوکھ تس اَسہ رسول
زہ بارن تتی رد بموسیٰ الوُ لن
لعینس گمان لو یہ موسیٰ چھکُل
اَسَن اہلِ محفل کرن منفعل
زہ تم تس چھ یُس خالقِ کلِّ شیٔ
دِیم کیاہ. اگر آنہ ایمان تس
علاوہ کری عمرہ اک ہت نے یاد
کرُتس وسہ ہامان ہید نینی

موتاک وناں چھوین پیمبر بدر
بفرعون ملعون زحق لو نہ باک
بدر بار حاضر کرن صحبتس
دِیُن تام تس سالو احسان راو
سُو قبطی کرُن کُشتہ گو بیا خیال
کرُم عفو ذاتن مِہ درعجز پوس
سراپاہی از نورِ خودم برُس
زہ کردین و ایمان سالو ی قبول
مِہ کُس کُن مُنن چھوک دپان تس وُتن
کلامہ بمجلس گرہس سُو رہل
بقولِ صفاتس ونُن گو خجل
چھ مخلوق فانی سُو قیومُ وحے
جوانی شہی ساری عالمس
ولوک تم و زیرس لشہ آنہ یاد
سیہ ریشس کرنس بدہ آئینی

کرتام موکھن یافت فرزندگی
دیت سو بتی سو دربندگی
بجاماہی تو دم گژھن دمان
ژہ آزاد کرنک ہا مہ سیطان
دو معجزہ یعنی سمی چھم نشان
بنی ہو تم قوم تچھن یزان
پکہ گو سو ہوی پہ پیش تہ دوان
یعنی گمان گو چھیون ژھان

یعین ڈیس یدرٕ شہ چھوک رتسنگو
ہمہ عم معجزہ ہہ وطن
کلیمن اَتی عاصہ تہ اون زد و ہست
سو فرعون یا قوم کھیاون شکست
پین اژدہا تہ تمن طم تشاد
کچھ آسہ کوی شیت گژھا و یاد

بتی ووتھی تھاونی سبد ییب
لعین ... ووتھس ... امیر ...
اتھ ... سوی ... لعین
انتہ روی ... ونسہ اَر
تمی ساتہ ملعون ... نشرہ نیار
خالق ... سند ... گرسد
موسیٰ کرن ... ایمان آنی سب جلیسن ...
عصا ... اژدہا ...
ستی ... ہتھ ... شماعت ...
... معجزہ ...
... ہمہ ...

میوک نور روشن کړان بو جهان ۔ نوان باز کف نور د روزان نهان

چهو لکمت کلیمن بلیه نشان ۔ اتن پیش فرعون و فرعونیان

مقابله نمودن حضرت موسیٰ علیه السلام با ساحران غالب آمدن عصای موسیٰ بر آنها

امیران وزیران پرته بون مشوره ۔ بموسیٰ درین باب کیاه بو کړه

نړه صداقت تمی ړاوه راوه ۔ براه بطالت تمی بیاوه ناوه

دپوګ تل که موسیٰ چهو ډ ساحرا ۔ چهو در کار جادوګری ماهرا

یه هاوون ته ساروی چهو جادوګری ۔ بنی اسرائیلن یړمان سروری

غرض چهوس کړک قبطیان دورتر ۔ زکار خدا اسس تم بے خبر

ګړهان چهوا کس خوش دوان ملک چهی ۔ ګړهان چهوبن بلس خوش نوان ملک چهی

لعین دپوک نوود از هر کړان ۔ کرک جمع در مصر تری ساحران

کرن حکم جاری ډوپاری ان ۔ سین جمع در مصر ساری اتن

یله ساحران مصر سی منز ژای ۔ هزاران ترهی یاستن شیت ای

دپان اډ چه پنیژه ته یابه سشمر ۔ هزاران چه بم سار ته فکر کر

معالم دپان اک دو ما آسو خاص ۔ اکس جا یه در مصر ګے عام و خاص

سودوده آسو عاشوره بارو عید ۔ خلایق جمع ګے قریب و بعید

زیاران حق احمقن دل اپنی
کمن زیاده چهکک شکر باطنی
مخالف اګر زیاده اکثر هزار
حبیب خدا اک تنی بس شمار
موسیٰ اتی آی تا تن تی پوک
درا فکندن عاصه ...

هِن واڳ پين گرمئ آفتاب
هي اکِن ڪِن نِي بوي ولان
از بن حال موسا اسي جان پاڪ
مبادا هي مار مايوُ رهين
بموسيٰ سين وحي از غيب شتاب
مظفّر ته منصور ٿي بو ڪرت
درنگي مه ڪروَن عصا بر فِڪن
ڪليمن سو عاصه تني ڪرُ رها
سٽنت ساس خروار از ريها ن
ڪرڪ ساحر ۽ سحر گي ماده تم
بيکيا ريم مار عاصن نِنگل
سپس آولاران سوئ ناظران
ڪرڪ ساحرُ سجده سوئ خدا
بيه ربّ موسيٰ و هارون سوي
گوڏه آس مردوُد مقبول گے

سين همچو ماران پُر از خشم و تاب
پين وپيش ڪهاور ڇهين تم زلان
بخوف طبيعت سيُون خوفناڪ
اِذا دِن ته تم ناظران فتح نِن
مه کهوز ڇهوڪ ته پٽ دشمن فتحياب
بگنج فراوان عزّت برت
بو ناصر ڇهوسي بنج اعدا بڪن
موڙ ده آس عاصن سيُن اڙدها
عصاها گرت آس مقدار آن
بوان بوزنه آس خونخوار تم
لمتو ڪرا بوز دوُر في الفور گل
بمعنے تماشا هتون حاضران
ڇه مومن بخلّاق ارض و سما
ڇه بي حد صفت تس همچو نچون سوي
اراده سو ڪر ز قيوم وجے

جنان زير ديده الوڪ صاحبن
خدا بن ڪرث ده نظر ڪر ... هين
پر از فرش نا عرش ... بن
يعيش ... ڪر خوش ... هين
ڇهوه غم ... ڪي ... اندر
نه مشغول ڇهوڪ در هيان فنا
گرهڪ ... معزول اڙ ... ڪهنا

تعيين ڪرن تي تن هو مومن
لدو دار سي ڇهوس فن تان اندر ان ريت
ڏنو ڀاي پيت بر دست ريت
خرابي ترتان بر من و قبطيان
ڪو نوي ڇهوسي نه بلڪ سبطيان
پر هم سين ميون ڪس مومن
نه نو فرعون ملعون سين ڇهن

ڇهڪ ... و زند بد جوي سوي السماء
عطا صبر ... پيا ... هيان
فرم تها ... ثابت ... سفين
هر حال ... عاجزين ... الجميع
هر حال انسان ... دان الجميع
وڇهين حال ... نعيم
بلا ... ده ... انتقامات شان
حقيقت ... انتقامات ... قطبيان
سين ڀاڻ ... ڪرڇ ... فرعونيان ... نف
سنت ... ڪرڇ ... فرعون ... مري
مسلمان ... ڪرت ... فرعون ... نف
حيران ... ڪرت ... فرعون ... ڪهاڻه
ڪو فرعون ... ڪهين ... ناڀون ... مر
منه ... سين ... ناداون ...

گرن منز عبادت کران آس یم | خدای کریمس سران آس یم
لعین یه هامان بدبخت نره | دپن خام سیرن ثره ون پخته کر
لراه اک بنا کرثه تفز پایه دار | بران نره بان من شوم پس سوار
وچن بو خدا ابن عمرانه ستد | خیال بدی وچه ثره نادانه سند
کرن جمع استاد پنجه هزار | سوائی مزدوران بی بن کار و بار
پس انگه بنا لدکه تا آسمان | تتوی گهتو وچون آسمان نهچیان
یه تس بوزنا از زمین بویوان | پریشان وشرمنده گواندران
دتون تیر سوی قبه آلوده خون | مه موساسی موروان رهنمون
بران فقر جبر یلی ضرب پر | دتن والو مت کوشس آسو خور
سه پاره سپین تت نه اک پاره او | بفوج لعین بیو سوبا خشم و تاو
سپین کشته قبطی هزاران هزار | بدریا سپین بیا ک پاره وچار
مزدورن نه استادنی پاره بیاک | وست آو تت تل سپین تم هلاک
وپهت حال بدتو نه زیون تنم | پتو غیر تاوان زیبون نه تنم
چه مغرور سی ایت واتان شرور | گرثه مان زیاده تر در دل دغرور
رتن یوت واتان آزار چهوی | برنج و بلا تیوت تن دار چهوی

هچکمونت سوا سم خا لعون ان | الغان ردوره ایمان ان خون جان ان
ایمان ان ورودان ان استم خا لعون ان | فرعون ان موسی علیه السلام
و لعون بیعون ان فرعون ملعون | اوراه
[illegible]

۴۵

[illegible]

زقوم ستمگار موکلا و تم	کرادم بهشتن اندر تهاو تم
بزیر زمین الوکه جنت میں تمس	درین وقت الوان نعمت میں تمس
تمس مرحبا مرحبا مرحبا	ترقی ڈه تن کرعطا یا ربا

نازل شدن بلاها و عذاب بر قوم فرعون و بیرون آمدن موسی علیه السلام از مصر با سبطیان و گذشتن از رود نیل و تعاقب نمودن فرعون ملعون با لشکر پریشان و غرق شدن آنها

امیر و کرک پیش فرعون بیان	خبردار بیه ترا و ملک سبطیان
سٹهاء پیچه چھوڈ سبطیان تراو هک	بلائن اندر قبطیان تهاوه مکر
بکن قتل موسی دهم قوم او	کرن جنگ آسوس نه طاقت با و
گزیده سو موسای عمران آسو	مکر دم شوا ز فضل نزد آن آسو
لعینن دلوک تیهونه روزک اثر	گرڈهن سبطین سار مارن لسیر
مگر کوره نے کرایذا بو دمه	بزهای قبطی بنن خادمه
بنی اسرئیلو بموسی دلوک	ستمهای ملعون بر نه کن انوک
دلوک حضرت موسی کهن صبر بس	هلا کی خدا سو زه تن دشمنس
عطا ملک تنسند تو هی ستوی کرلو	سٹهاء عزت از صبر کردن هرلو

کران لوی تنهی پاڻ اعمال بر
نه ایمان آنو کو جت حال بر
پس بسته باران تا چند سال
غذا صاحبن سوز تنگ سال
کرک باغبان مبتلا در بلا
دعا موسهن منگو بیوی خدا
بیرون کیا طین اهل این بنی
گوهی و عظ موسای عمرانی

پس نگاه طوفان سو نزک خدای
بکثرت بنی آیت خانه ز ای
زن و مرد استاده وزان آس
شهو دن بره بلندیه تهاو ان آس
پهر پس لکها تو قراره رتباں
بقهر الهی تنی او فتاں

گره سبطین نهن کهه لوی من
اندر از او نه بره قطره نهن
مفتس لوان آج اسود و
پیاپیح پیچه ناگهه آنکها تنها ورد
ولی سرخ فه نتن سر ڈیس
دیان اڻ نهن گرد و بابس
کیک شب موسی بابر و دختران ضیبه
سکهن نشن تقسی اد و د نهن تپر و ولی

[illegible]

خبردار تم از جهالت نه گي — سچاه ضلالت تم واره پي
سواره ملک پڌ گي تيز رو — زراعات نه باغ کهبو يک تمو
پنه سوي موسي الوک باز پس — دفع گي ملخها منگوک صاحب
يه ڏيشت نه ايمان گي نه ان — بقيس ملخ پياده سوزک حقن
زراعت تمو کهبوک تا لوچه — بيه آهنين منج ها نکل چه
مزاحم بني اسرائيلن نه گي — برت آس از دين و ايمان تمي
سپس کنه ها يا سپس ها تمن — بومن نه اچهن سوز ماک در بدن
چوان رت کهوان ها ز تمني تمام — گرزهان پرا نان پشين يا مت طعام
موسي کرک عذر خواهي دگر — پتو لا کني لتس ونگ سحر گر
سٹاه تيره دل آس تم قبط لوک — خداين مين سوزني فوج غوک
وسان آس دگين نه بانن اندر — طعام و شرابن ده هان اندر
موسي بيه آ ي خوار و ذليل — ات اندر سلامت بني اسرئيل
سپن لو دا از امر رب ودود — سپين سحر ها غوکني جاي بود
تموالو نه ايمان اصلا مولي — سوا ولي موليٰ کرنت لس چهولي
مين نه هدايت کري ذو الجلال — شب و روز سوي لح وزه اندر ضلال

نقيبي پيش يکي [illegible]
[illegible]
ز نا ناه [illegible] کور ان [illegible]
[illegible]
نعيد [illegible]
ز تي پکان خون لو قبطين
موسي ونگ بيه منگو موسا دن
تهي لوي تهي آس هم غم ذلت
ته نهين کفر کوي عازه ود دي ملت
پيه موکهين منگو از لاير ال
هپنديال نه حال ان در زوال
پين مال و اسباب نه سيم و زر
دولت دوي گردان پين سخت تر
[illegible]

پس انگه بیه کينه وري درميان
گڙهان زياده ٿيا آسن تمام کينه ناک
در امر خداوند پُس کينه ورِ
حکم آهي بر ابن عمران اِئي
مخالف تِه لارن پته باعتاب
دمي تاره بو تازه تازت بسليم
بشارت قومِ سن جي وٽن موسيٰ هن
بجانِ و بدل مژده باید شنید
پهاگهنه پيرايه ميني هيو
کرک تي پريشان بني اسرائيل
خبر ليو کهه منگو حضرتِ موسيٰ هن
کسي را نه از مدفنش بد خبر
مه باخود کرليو ليک عده ديو
سپس بيٺو نونک ته کهالک تنه
سو تابوت يوسف عليه السلام

سو فرعونين آسو دعوت کران
بقهر خدا آک وقتِ هلاک
سپن غرق آخر سو گو دربحر
بشب قوم هت نيراز مصر ٽري
کرک پوده پيله اندر غرق آب
لمعه لشکرِ خويش خوش گو کليم
يه رڏ ڍال قومن اِن موسيٰ هن
ديبو قبطين واز نزديک عيد
فلان شب کهست مه فلان جا اپو
سپن راه درو ڄکهه وقتِ رحيل
مه بيو تام تمن نه باخويشتن
مگر اک زنا ناه سو پيرانه سر
بهشتس اندر سيت سبتي هيو
روانه بشب دي لري شامه وته
بجو ذبيو ک ته واتنا وک شام

پم اکنده گي دوري سيطين
سو فرعون ملعون دين دراسو
بصد خشم اندوز سوي لشکر آسو
ويان آسو سبطي ٻچه واره قبيل
بديا وعقبي سو ملعون ذبيل
مثن آس مردان کاري تمام
شه ٻچهنه سنت پياسن با احتشام

زهر خانه آک کرنهاه گوتن
خدا ابن کرن مبتلا ماتس
کرک قصد دروپته موسيٰ هن
بزنهره بزن نه نجران کرتها من
ايک ته وتهاه ۾ پيٽ ان کرتها من
کهاه تيپو رک ته دريا بيه
پکه قبطيان ۾ خبر دار گئا

جمع ورک بدا ته اسن تمام دو تيهار
هن کشته وده ٻچه ٻيه ويه هزار
لعين ليولوان لوزنده اسن
جه تبادوان سي صلح بار احيم
زمردي ۾ مردان حق بخبر
جميع بت ازانش بدبزرانکا و
بهرحن زلعيش اچهلچه پيشه ٿيو
دچين کهادري انقضدر باد
ثم ٻچهم مردو حبلي نيت صداب
اخعد صدوح بيند دميان وران
ليکان بان لسبل آکي سلطيان
هين نيد دوران ج ام فطلبان اچلو ع
سعد حعد ابکيري آسو وينع
نهن سلطين دو انت ايل بلوع

دلوک مو سهن پاني کياه کرد
نه ڪک اين نه درست شيان مرد

دلوک موسهن حق مدد گار سانو
مه کهوڙ لو چهو سوي پاور ويار سانو

ز دريا دهاپيند گو زود تر
اکس اکٽ لو ان ڇرينٽ فني در نظر

لعينن دپوک هيور کهين آفتاب
کدورت گرنيزه کره آس شتاب

زلن کتو پين وپش شکرنه آب
ولي سلطيان آس در اضطراب

بموسي خبر واڌ تام از جليل
بحکم تو کرديم اين رود نيل

سپس آ و موسي عصا زده بر آن
ابا خالدا راه ده از ميان

اتي گيه ظاهر تتي راه باره
دو فرسخ کهور زنجير آس واه

امي گرتز به فوج بوي سلطيان
تمي خوب تر آس لعقوبيان

دوسه آنچي آمه زن چون جبال
سو موسي بهه فوج تر بيو پال

گڙهاني تتن آسو درياخشگاف
گڙهان خشک وتن پوان آسوتا

پراکنده بم بوي زيکديگران
خدا زانه کهنه پاڻه آسن تران

ثنا سوي حق بے شمار اکرگ
سلامت ابا ري فراره کرگ

وچهان آس احوال يکديگران
سين نجره آ بسي تهم تر ان

لعين برلب نيل و اٿوي وان
بنيو کياه په وچهتو نجره روان

ونان چھوک پہ از ہیبت و ترس و بیم
بفتوائی تو کر غسل وچھ لکھت
بلیہ گو نہ ظاہر سُو ملعون شعار
خدا ین تنی آن لعین زُود تر
ہویدا کرُن وچھوکھ بر روی آب
اڈیو دپوکھ مشغول کار سن چھ سُوی
بیکبار فرمان پروردگار
سُو دارتُ دتن بر زمین بلند
ازان باز مردس ٹان چھو نہ آب
زناناہ سُو لی یو رہ آبس وزھی
یتھوی دست در آب والوی تمی
جنت آسو یس لعینس گُهر
یہ زن سیرہ کامہ ہر آس تم
کرن ما نقن کر یک ٹہر و آن
نگو نسار آخر چھ یم ظالمان

از ین پیش بر کفر رُودک مقیم
باخط چانو آسو ین لجی باخود رجھیت
دپوک سُوی کران آسہ ناوہ تیار
زرہ ہت سو یس نال سُو سن تی زر
سپین سبطیان شادنہ کامیاب
میان جزیرا سکارس چھو سُوی
بدریا سپین سُوی سرن آشکار
وچھن سار یتھو تس ٹن زُود بند
معالم گواہ معتبران کتاب
تہی دست سُوی تورہ پُر در گزھی
اتی ریشں فرعون کھالوی تمی
زنانہ بدست آو گنج و گہر
مزدوری تیچ تس کھرشآس تم
یہ قصہ سپین مشتہر در جہان
وچھن رستگاری سنمد بدنگان

تسخر عمر ساری چھہ صد چار یار
سو فرعون ملعون پو نیزہ کار
پیو سبطیو جایہ تن باغ و مال
تہندیو کی از فرعون بدپیتھال
غلام احمد سُوی حق پوش
بجاری پین دشمنان ہم فنا
معزز پین دوستان سر بسر
باعزاز حق خالق و بحر و بر

تت اندر تمن وز نوی چھوی قدیم
عذاب جہنم عذاب الیم
عذابی اندر ثم پخ شام دیگاہ
بیمنڈ دوزخ اندر لکان لیکاہ
ہر روز سوی نار تاوان چھوکر
تن قبطیین نار تاوان چھوکر

مبارک جہان کہ چھونہ اعتبار
بحاو نت زرہ رہ سپیر سپیل و نہار
بلہ و خدا وہ مسعود وان تاری
نظر کر سہ تقب او ران ملعون ترتیب
کرن بحنخل و اسا کر یاہ ترتیب
حضوت نس خنجر خاک کریاہ بعد
دربیان احوال قارون ملعون
دفتن وقتی زمین بلدی موسی
ہم راوی اتی شعہ قارون یہ نہ یہ
روایت یہ آ تیز ان چھوی اتن بیج
بنی اسرائیل ان چھوی سپین اندر
چھاہ اسپہ باد دولت جاہ و مال

منوّر ڏپان آهس زخوبيش
سو فرعوني آهو ڪرمُت امير
ڍُهنان جامه ناليِ زوجه حرام
ڏپان اُڏ بفرعون خازن هو آهو
ڪلامه سُهائن اَنت اندر مختلف
بهرحال واره جمع گيس ڏيار
وني ڪياه سو طاغي ته باغي هين
ڪراني پرت ڪو نه جيزس بدل
سيم وبزر سخت مغرور گو
نمرودِ مردود فرعون خو آ
جهنّم ته جنّت جهو دولت مال
اُپس مال دنيا پيه جهوي بنان
جهوپٽ ما نيڪي ته زن بدنان
جهوڏالان ابليس ملعون تس
غرض موهن آهو ايذا ڏوان

پران آهو توريت واره سُو خوش
بني اسرائيلن ڪران فرا وگير
ڪران نريٽ جامه تڪبّر مدام
مُرت سُوي لتمندال رد پيهس
ڪراني پهر نوع اهل سلف
ڪو نزي آهه پانڻه ته ڏه ونه بار
موسٰي مهتن واريه بد ڏپن
پٽو ڪبر في تس ان ڪياو ڏل
زخوشي و بيگانگي ڏور پيو
بدولت ڪرگ ڪبر واتي بنار
آهيو ڪ نيڪ بهچويه تي پاڳال
جهوپس لشه واهي تباهي نشان
برابر بخود ڪانه جهوي ته انان
رفيقا بنا خاصه قارون تس
بزمي سُو موسٰي لشنس لون ان

بوسی کران تخو زاری ہمی
ولی اندران نہ آسونہ کہ نیشتہ بیود
بیو اندرہ کاٹھ نہ امتی زن بیود
بیس اچھو چا بو کہ کلام
خزانہ بخانہ بیئہ سوی تمام
کرن بیرہ خواست زکریم
اتی گے دبستن گنج و جای نعیم

زمین تنگ نہ بگردان ہمی
الرہ بارہ زمین تنگ نہ کم
دست گے گوان تام باردگہ
دبستہ تا تشتا تنگ گہ کرد دم
زمینی چن تر ترتر شارہ چیم
بزودی دہ رودبا ان بہ بخیل
بفرمان موسی نبی اسرئیل

سوہناہ آس تن منز آثار بد
زناناہ ان فاحشہ تام جبل
بجلبس نگاہ دیزہ بامن گناہ
حجماتہا بخانہ ان تم نگاہ
چھ پراران بڈ بڈ بوعظ شما
کلیمن گڑ ہست تتو بیان نتو کرن
زناکرہ بیس آہے زن سو بد
اگر صاحب ان کری تتو سو کار
بموسی ان منز گفتا لعین
چھو لو کن گمان با فلان زن زنا
ابگ تو وآن ڈس موسہن
دیئن دت بہ قارونی ایت دیار
کڈن بخیل بروھ کن ڈھک فقیرہ تنت
سر باک تتو موسہن بر زمین
زعق واتو تش جبرئیل امین

بموسی کران تہمت کار بد
دنن ساس و بنارہ تش بے خلل
چھو کر مت کلیمن بہ بوزیو ہناہ
نشہ موہس پانہ گو روسیاہ
ایو از دیو و رشنا تو بما
چھو ڈ ورن وا تیز تر بد ڈن
گڑ ہن درہ تش دن نہ بن پھیر
روا درہ تش نہ کرن سنگسار
اگر سوی زہ آسک تہ دلو ہن چنین
کرت زی گواہی وہد برشما
ایوز تر احقش تہ کھو زر ست ون
بموسی ایو زماڈہ کرہ آشکار
ز قارون خجل گو درین منزلت
شکایت کران پیش حق از لعین
کردم ہی بفرمان تو این زمین

بیہ روز قارون لعنت تہ دو
بیا بیو بار ان بن سو ینیہ قارہ
معہ خانہ ان آبتا وان نال فرنج
چھو والان تش ان بالشت ودرو و جیج
نفشنہ زمین و انہ بست نفع فضو

زہ وچھ بیس کباہ بیس کراہ ای ایچی
مہ کہبہ بیس ہیچ بیسیک ای بیا ان
یار و زبان الناری بی ان ہمی
نفع بی لکھو ونہ بیہ اوان ورد ان
بیمن واتو بئی ان بیسہ کراہ زمین
بہمی زہ دہ نیت بندہ ہمی
بہ زمین ماتو زہ زمین اگر زمی
بغضب آنہ جہان دولت زمین

ديکن کھي ان ڪري ھر سبب سوار
ھيءَ ڪين پرھيز سو ھڻي جا ڪس سي ورن گھر
ھيرن کھي ڪو ھڻي ڪين پڇي پر جي مر خار مر کنھن بھر
نھوڻن واھي ان نٿي ان جي سيرا ان ڪان نس
ان ان کوڄ چڙھي ان پرجان ان ان ڪان ڪن ساڄي
ڪھين مناجات ڪر ان ڪري ان ڪو ٿي
ٿي خوديه ھو ٿو جا ان ڇو پر ٿو ان جا ان
الله ھر انس اڳريات ري ان ڇڏي پر پر ان ٿي

ترش روي و بدخوي لائق نه آهي	چھو هيزارنت خالق حق و ناس
هر حال خيرات و احسان کر	زشر دور روزڪ بدل اھا و ڈر
ڪران حضرت مصلح الدين پند	سو مقبولني لنٿس سڄاه ڏي پسند
خور و پوش و بخشاي و راحت رسان	نگه مي چه داري ز بهر ڪسان
تو با خود ببر توشهٔ خويشتن	ڪه شفقت نيايد ز فرزند و زن
گڏ هون سارني ڇھوي پڙه سفر	ڇھو بهتر هنوي توشه با خود ٻڌر

محاربه نمودن موسى عليه السلام با عمالقه و بيان قامت عوج بن عنق
و جاري شدن ١٢ دوازده چشمه از سنگ بضرب عصا و سير شدن سبطيان

ڇھو اندر خبر در ذخيرهٔ ملوڪ	سو نامي ڪتاب چه اندر سلوڪ
بله گه سو فرعون ملعون تباه	سو موسى پيمبر سين پادشاه
سين وحي تنس ڪري ڪشڪر تيار	ازيجا ڪنوي ايليا ڪر گذار
عمالقه مالڪ هين شهر ني	ڇه ڪر منت سڄاه پيت تهند قهر تي
ته ڪر پاڪ بيت المقدس نشان	ڪرن جمع ١٢ فوج از سبطيان
اک اک فوج اک ڇه ته وه ساس آس	هتن پيت نقيبان ١٢ به خاص آس
ترهن ٣٠ ورهيه آسو حاڪم هين	سو موسى بيه ورهيه ١٥ پنڌ هين

ني منفعت سر و رمست ني راس اندر
اريحا و هم ايليا اس تر ٻاٻر
ليان ان جي ٻنهي اسلمان ان ٿئا و ياد
عمالقه ايڪ ٻي نان ٿئا و ياد
عمالقه از قوم عاد

در ان ٿئا و بالاتر
اٿه هٿ گز هر مرد لو ان هن قد
اڏن چار صد هفتصد و شش صد
اڏن ٿيت گز آڏ ٽه اڏن آڻ پين
به ٿي سر و هم زاهدي ڇپي ڪت
زمين مقدس به ڪي ڇپي ڪت
هر قريه در ساس ٻتان لڪشمار
ڪرو جنگ بالسلمان تو گزين
هو نوي وي حڪم حق اسو بيت
به وات ترند اريحا قرب
براي اڄ نجس سوڙان ته نجس
ٿي آس اسر دره گرده
ڇھڪڻ پانغ و پتان پهند پاڪ
هنوي خورش انگور ڪري بڌ جان
ڏرو اڙي ٻه پيٽ ٿاڻ

دين ذات مدين غذا - عذاب ان دين تو ڪي اڻيا

دیان آهس دِ پوست یک انار	زانشان هیمه پچکس دِ شمار
ستوک عوج تهنی ته ڈیهوک سُو زیوٹ	اتهس پٹ ثلث نیں ز الو ننه کریوٹ
تهون پیس شه نیمه یک انار	متن تم دتن سیر گے نیمه نار
دتن سیت تهنی به یا خویشتن	نیو وانت در فوج تم دفعتن
نقیبو ڈهو قومئی کر خبر	عمالقه زورآور و سخت تر
ڈدیو صاحبو شئچه هئی ته وڈهاو	بهادُرون و موسٰی تهو ڈوره باو
مربع هئی ١٢ کروه فوج کلیم	بمیدان بهت آهس بے ترس و بیم
تون عوجنی از زمین تم جدا	مربع هئی ١٢ کروه بر سر کوها
کرن قصدان لو فوج کلیم	نداشد به هد هد ز رب کریم
بمقدار کوهس ثیو سوراخ کر	کرن گوس چون طوق گردن اندر
و ست پیو ته تل موسٰی هن عصا زود	دتن ضرب تس کهوڑسئی آسے زود
دهئی گز قد و عاصه آن کرام	جمع بیست گز وا تو تس کهوڑنه تام
سمت آیه لشکر شمشیر ها	بکوشش کرک سر زتن تس جدا
ز یک پای او نیمه استخوان	بناوک کدل وذیلی آن
تران تٹ بیکسان لو کاروان	گروها گروه تت گڈماں تهیوان

بمعنی پئے آب ۾ هئا تن
سو انهن مٿي آس از کوه طره
ڏنڻ ضرب هت چشمه ٻه گي روان
گڏهيت سيرابئين ڏوهيم ضرب تت
طعاماه متن ڏُوڏ نه سايبان
سيئن تنگ اڳرمي آفتاب
خدائين مقرر ڪرڪس ني طعام
هر يک هر شب سو لحم سونان
بحکم خداوند ذوالامتنان
نه ڙيهيک ناخن نه مس نيو ٽک
اگر جامه آسک گڏهان بل ملت
ڙهنان پر الونا رسن نيران لو
درين باغ سروي نيا ءه بلند
نهالي پسے سال گرڏد درخت
چهو در رحلت پاڪ شان اختلاف

هي سنگ ني ان چشمه وچاڻس
بران سنگ يشان ٻه آسه پوره
تن ٻه فوج سبطي تني بوئي چوان
سيئن خشک سفرچ هي آس ڪت
بهايم ڪرگشته گي گرسنگان
دعا موهن منگو پيں بالشتاب
تهن ڏوڏن ڏيان من وسلوا چه نام
تهن آسو واتان بوي ني کهوان
ز گرمي تمن ابر کو سايبان
نه پراڻيک جامه تني چرک پيوک
ڙهنان آس نارسن نيران چهليت
چهل سال گگے ته سو موسي ته گو
که بادِ اجل هيخش از ٻن نکند
که هيخش برآرد يکي بادِ سخت
روايت اکها بوزڙي پاک صاف

کف خویشتن نهاد و بر پشت گاو
بمقدار آن موی اک اک پری
دیس هنر کیاه بعد از ان
دین یا الٰهی رضا بو چھوئے
بو چانوی کلامه هیه بوزه ها
پکان آ و موسٰی ته کھتو پٹ کوهس
نداگوس عاصه بزن بر زمین
بدریا دتن زامر حق تم عصا
بیتھی باڑھ بر سنگ لاین عصا
کمواه دراو اندر دهن سبزین
بجالم سوواقف نه روزی بارن
خطاب آس کرمس مه روزی لدم
چگونه فراموش اولاد چان
چھ مورو ملخ رزق از من کھوان
سپین فتاد دل از خدا گو زطور

یقین کر ته نو لوئن دست آدو
بلا ریب عمر شفیں هری
خداین دیس چھوی گرهن از جهان
سرطوره یکبار انه ما بو چھے
مناجات کرهنی دماه روزه ما
دیس گوس فرزند پشر کھ کوکس
دتن فطوز هن دراو دریامین
ز دریا سپین پیدسنگ سیاه
زه اڈ تیز تر گے سنگ سیاه
ثنالس چھو بوزان دیس قول من
بهر ریگ بدبرکس و ناکسان
ته خاک نه آب خاک خار اچھوم
کرک تم جگر پاره امجاد چان
گدا ین نه شاهن بو روزی دوان
زراز خدا در دل آسوس سرور

قبر کیاه زیمه روز ما بوی پته
بن تی جبریئل اوتن فرشتہ و
هیتن منشکت گو سوی
ملک آ بی نه چھلکھ آن پاک تن
بهشتی تتی و لو کھکیاس کفن
جنازه و فرشتو تتی تس پڑی
همان جای تتی خاص مدفن کرکر
قبر مینتن کرنه کارحسرا
بحو در گوره هوذا فرزاون تم
با بیقرت سو پارحسرا
پوک تتی چھ دوست حق و نان
اکس جاے ست تن کھنان کس فرچھ کھنان
شادی بوو دراه ترزاون یور

وینبن کرکس گور اونا بدید
بدانه سی گور او جب عجیب
اگر الیست آنان بهست چهان تیی
تن عمر کرکین تر وان بال جهی
وبان اوچھے پنجاه و پنتصت بیبنت
تیس یاده تن آسرمج با بند
بره بیبیوس بیبته بوجمنه سال
بلی بالدان ادیچه صلوان اندو تعال
مرایا ان و صلوان سلام بر محمد
سی الف صلوات و سلام بر آنبیا
بیپن بیپن بر آنبیا
دره و خاصکان ان اصحاب آمح
تیھه وردو وجهان ویاه
تیھه وردو زانی عرفان سی
تیھه لفدود امدان نا بانہن

چه تم برتر از ماسوای خدا — چه تم بهتر از ماسوائ خدا
چه تم سرور شهر دین خدا — چه تم رهبر ملک راه هدا
علیهم صلوٰة د علیهم سلام — باعداد مخلوق هر صبح و شام
نظر کړه روزان چه کښ ون بیه — وچهاتی سټاه کال د انوی زه ته
بجاه و حشم آس کم کم شهان — توانا و زور آور و پهلوان
مجسم قوی هیکل و پیلتن — چگونه سپین نی بر گل هم د فن
بغفلت می کیت بر باد گے — ز دنیا بحسرت چو شداد گے
چه و باقی خدا پادشه لم یزل — زواله لیسنه ابد تا ازل

در بیان احوال شداد بد نهاد و بنا کردن وی جنت را و هلاک شدن او

زه کن تها د شداد ده بند کر کښ — پتو کالتی اتی سین کیاه و ن
مدارک مواهب قصص انچنین — لکهانی و تفسیر تیسیر بین
چو در قصه اش اختلاف سخن — وَنی مختصر پاڅه تهاوم زه کښ
جهان شه زه بارن شداد و شدید — دو لوی یمی عاده سندی لید
قد عاد یا ان هنری بو خیر — وَنی چهی د روایت زه انجوش سیر
صد و بیست گز آسو قد بوڅه لش — هوا ند زه بین آسو زه هو طبیعت لش

خدایه جهانه توی ساس گنج
کړه پاس ... خزنج غیر رنج
نکسته کړه ماس شکر ځکال
عطا عمر کړی به سال
برین نعمت حق زه شکرانه کړ
با ایمان ... ویندان به بار دوی شه کړ

معیّن کرن صد ملکت دِ شمار
بمی کینت لچھ آس تابع ہتس
بمی درای تہ آے گشتا کرت
اکِس جایہ اندر عرب گے سدن
لیک خاصہ جایاہ سو پاکیزہ تر
زہ ہنت تہ شوراہ پادشہ زیر آس
لکھوں نامہ فی الحال مِنی شہن
زمرّد تہ یاقوت وجوہر تمام
در الجملے موعود تی سر بسر
ہنر مندہ کاریگران ہزار
بمی آی تری لچھ مزوِرن ہندی
اوّل تا چہل گز زمین سِن کھنک
کرِک سوی زمین تا چہل گز طویل
کرکن جو یہ ہا چشمہ تی تت وان
ترہ ہنت گز بلندی دیوار سو

ہر یک مطیع آس چندان ہزار
بمعنے مطیع آس اکسی شتس
گرہو کت مکانس ہشتاکرت
بمعنے بصحرای شہر عدن
دیوک باغ جنّت کروینت اندر
تمس ہیچو روباہ تم شیر آس
کریو سیم و زر جمع تم بر ہن
زکان و خزائن بصد انتظام
روانہ کریو جملہ دُرّ و گہر
ہریک نے مرد دریان صد بکار
جفاکارنی اہل نوِرن ہندی
سُو لورت نہ کھالت بر مرا نیک
مربّع زہر سوی دہ دہ میل
تہندی لکھ دیوار تت گرد آن
درون و برون جملہ زکار آسو

کرک چار میدان بباب بهشت / درختان بردار فرسخ سرشت

تهوک کرسی از سیم و زر صد هزار / بهر چار میدان ته لچه لچه شمار

بهر کرسئ زر تهوک ساس خوان / ضیا فرش بهر خوان دهشت ته زان

کرن تا بہ صد سال تمام آن / بواقی صدن منز سو حکمران

بہ صد عمر شن ویکن ستہ بار / انان اہل تاریخ اندر شمار

غلامان خوش رہ دیتھ مشک موی / انک پاکرہ دختران پاک خوی

زعالم جمع چون لبامان کرک / دران باغ چون حور و غلمان کرک

کرن عزم دیدن سو کتهو باغ گو / جهان در بجای نہ تهنو باغ بو

یہ کنیز اہ چهو اندر بهشت برین / تہ تم مشر کن کرنہ لی هر درین

هرن سیت تم شکر بیقیاس / برائے تماشائے آنباغ ابس

گمت آسو آنباغ بس دلکشا / سو ڈیشت گرتمان شاد دل کیاه خوشا

رہ یک شبانروز تت منزه رو / اتی سار وی تام آواز بو نه

فرشتن کرک کریک پس هو لناک / بیک صیحه ساری پین تم هلاک

دیان اڈ غلامان نه هت خاص آس / پکان سیت تن تم با خلاص اس

چونز دیک واتت باآنباغ پے / بجکمش دران چار میدان گے

۵۹

وچھون ابن قلابہ سہ آرام ہت
قسم کعب اخبار نی ماہ و تام
کہ و اللہ یہ کس پود ریدہ م
در آن شہر سوی اُنۃ وچھرتھ
بگردن لود خال بردی نوش
اچھو نبول گُون سع قدکوہتش
گژھی غیر تخص کی اوس ہم
امہ بتہ تود یاہم چام تو چھم
سو ازچھوی ز تحم عنایاق عدم
پمچھہ مشہور گو من بیو باغ ارم

یکی ابن قلابہ عبد اللہ شس
مس اُوزنہ اکہ اوڑہ ہا نڈان دراو
بہشتاہ وچھون خرم و خوب تر
کھجرنہ تھزرہ وچھونہ دہشتِ اتس
یہ تعمیر ڈیشت ٹہاہ خوف اس
رٹت تیغ در دست ہیران گو
دپُن آسہ شری باغ یُس مومنن
جواہر تُولن کنہ بچا در سُو دراو
بہ گہ ہر وچھت خلق پی در گمان
اَتی از زبا ہنا یہ مشہور گو
سُولو حاکم شام در آن زمان
اَتی ابن قلابہ نم زُود تہ
سرا سر وُنُس قصہ عبد اللہن
دیارہ چھُو ماکا نہ سُو اندر جہان
دپُس تم چھُو برحق ز شداد عاد

در اصحاب آسس دپان خوب و خوش
وچھان اَتو اَتو اندر ین شہر زاو
مگر کانہہ اکھا آسو نہ تت اندر
سپُن بیڈ ڈیشت یہ حشمت و مُس
وُچھن تت اندر چیز یا بیقیاس
یہ جنت وچھت سخت حیران گو
چھو موعُود از حضرت ذوالمنن
ازان پس شہر ہیں زود آو
چھوییم لیمنوی خاصہ گنج نہان
دمشق اندر بر معاویہ پیو
ہُویدا یہ اخبار واتس عیان
تتھی آسن اوُن سُو شامس اندر
پرژھون کعب اخبار سی ابن سخن
تمک وصف آمت چنین و چنان
بنا کانہہ چھُو نہ مثلہا فی البلاد

روایت دیگر در بیان دولت و
شاہی یافتن شداد لعین
ز شداد بد زاد دیگر تس
پرژھوم پرم فی دوتی سر سر
روایت نصیب فتح العرب

دو ٗمیں تس شہر پٹ کہ اندر جہان
نہ تھو سو شہر اندر جہان کا نقتہ بو
اُتی حکم کر تھم کرُس قبض جان
کرُن کانسی کالشئی تم سو باغ
ندا آس اِز پاک پروردگار
کہ بے مادر و ہم پدر بُو د آن
باین جاہ وانت سو گمراہ گو
جزاتم لیون کبر کوی سر بسر
دیا فی چھ انئی صاحبان کلام
ہوت آسو برت پٹ سو طفل غریب
چھلان پٹ سہین چاہ مردو بگا کمی
وچھوک طفل و مردہ سختہ ہوت
نہس پٹ ہمی دو یتی گی سمت
تولک طفل و مردہ و دوک ز زمان
خوش انداسم و خوشرو وچھو نو بسر

بنا کرُنہ شہراہ چو باغ جنان
بدرو اتوا ز ہر دیدن سو گو
بحسرت سو گو کوم رفت عیان
پتو بر جگر نیون تخم رنج و داغ
یہ شاہ جہان آسو آن شیر خوار
دتس جاہ و حشمت ہمہ مال جہان
پھرُن روی از ما سو در چاہ ہیو
زکبر و خودی روز با پر حذر
سو ہمت نادہ ہنر پٹ بہس واتام
زہ وچھہ و ن نس آسو کیا بد نصیب
نس یہ آسو حاصل ازان کا مکی
یہ نس خالق خلقتس خوش گموت
سجلدی ہٹہس کن انک بر پٹ لمت
کرک پیشس بر ہنر گاذران
شورا بو نہ تس کرُنہ نور بصر

انی یاد احوال کشد اد گر
گزشتہ غزہ ای صاحب حر کیم زر
زنق دور گو پچھ و داس
شونو کانی بجاہ بتن ازس
جمانی سن شاہ و فرمان روای
مطیع و مسخر بتن جملہ ای
سین کا نشان کرت بجواب
تہی پاٹھ بلکھا د کستیار

مگرشتہ غزہ برحسن اعمال خویش
گرشتہ غزہ چھوس بنیک بخت و سعید
گرشتہ کلہ گہان مبتلا در وعید
گرشتہ منفعل بن افعال خویش
گرشتہ غزہ چھوس کار احسن کران
گرشتہ کلہ نشست زیر بار گران

بانگشت آن سُرمہ لاگن اچھن
ننتھی پاٹھ گی گنج تس نش عیان
بدانشوری کر بکنا مت تو جن
منوّر سٹہاہ آسہ اچھہ مہی نِنہ
بو فریاد شاہس گژ ہو تا سزا
بپیادہ بہ لوٗزت گریزان گی
گرہ اَلو قدم طفل دانشورن
دِیُن راز باہنر گا ذران
شونگت لوک مزدورہت بہ رگنج
رفیقان من سیت ہت گرہ دان
نصیحت بدل گیہ تس جایگیر
کرن رام برناو ہم پیر دِہ
تصرّف کرُن منزی جایہ تہ
کمک تس پٹ پے انتقام
سیٹن غالب زور وار یاہ

بزیرِ زمین تم خزانہ وُچھن
بتھی در بنیٹ آبہ تلہ کنہہ یوان
کہ ای ظالمان کیا کرومی اچھن
باین سُرمہ اچھہ زی کر بومی انہ
دِبو تو ہہ لبو کا رہ بنیوک جزا
سراسیمہ حیران لرزان گی
مقدّم دوبن ہند بو واقفکرن
دیوس تم چھ حاضر ستو و خران
ژہ گژھ پتہ خرن گنج ان غیر رنج
ژہ گنج آن چھوی تہنو ژہ تاب و تحران
بشتہاان گنجہا ئے کشیر
کرن کُشنہ از ظلم تم میر دِہ
یہی شچھ گژہان حاکمن آسے تہ
مقابل متن گو بفوج تمام
بجواری کرُن کُشنہ آن پادشاہ

[illegible]

غلام احمد از جرم حافظ چھوسوے ... ژعصیان و عیبان محافظ چھوسوے

تَسند فضل ہر دم ژہ ان وزِ تھنوی ... ژہ پر قصہ ہاروت و ماروت نوی

در بیان قصہ ہاروت وماروت

روایت مفسر گران اتھپین ... بتفسیر ہا آمنون ای مبین

نبی پاک مرسل ہوا دریس آسو ... تسند کار بر خلق تدریس آسو

خلایق کران آس فسق و فجور ... ملایک و چھان آس کار شرور

فرشتو مناجات کر سوی حق ... بانواع نعمت کرِت میم احق

خلافت چھ بخشت مین زمین ... بہ آسِت چھ اندزِ مین بحر مین

بدینا اگر در میان آسہو ... در امرتو کر عاصیان آسہو

دپوک ذات پاکن اگر تھاو بو ... میانِ شما شہوت و آرزو

مین منز تھی پاڈ شہوت توم ... کھنوک نہ چھنوک میل و رغبت توم

برابر کرِ یو معصیت ہیچو تسان ... پہ بوزِت ملک گی نعوذ پران

زحق حکم سپنوک ملک گاتو ک ... مگر از میان زی ملک ژ ار توک

گژھن وزمین ہم بقاضی گری ... حکومت کرن نہ بیازی گری

فرشتو ملک نی کرک اختیار ... سوجبریل و میکال ہیم نامدار

کران مرد واره چھُنه زمی بزن — سو گرمی کران تو تس طعنه زن
کران واٹ باد دیگران مرد سوے — بشوہر چھ لاگان ہے بید سوی
چھ آنان بدو اکس سوی شوہرس — دُعای بدی لغمتس ته گرس
کران کار نارکن بد سیر — کران ناره نیرن چھ سینه سیر
ہتن شس اتوی سوی وان ہیته — کران مبتلا ہم اکی گرا ہیه ته
وھیت دلبر باڈ نیه ودکے دل — دچھان تس گنوی گی بجان مشتغل
ونوک تس دلگ مطلب خوشتن — بکار بدی کنته وزنک نه تن
سوی خانه زہره اکی دراہته — بروز دگر باز پس آیته
کرک باز اظہار تس کام دل — ده مطلب چک ہیت ته آرام دل
دلوک باز پس زہرنی این سخن — رضا چھس اوّل توه کڈ لوکام من
کرلوخون ناحق چھیو توه شراب — دلو سجده پیش صنم باشتاب
دلوک تس چھو از حق منع اتسی — کرہ ید بگردن کمبیر کھسی
سوی خانه شد زہره لو زنت جواب — بگه آیه در دست قدح شراب
در کام خود باز کردند باز — به حاجت ته پیش ہبر دند باز
ہمان شرط دبروز آلونگ پیش — کرلو فعل معلوم د لو نک پیش

چیوکیا وہ سجده گنه کرت سیت
کران ازس می نیرن ووسان ہو
کرکی می نه سوی ازنا او کھ پچھ
ییمن دست ونوی جمع کی بوی
کرکی پته شوہرن سنزه دوزخ
بکار پد شان ہیں ظلم جبر
ویوی اکی پس حق غیور دوزخ
کرمسته دوی عالم چھی پھی کرتم
بنمبره کرکی سجده پیش صنم
ممیتر کرکی چار پکھی
ییمه اسم اعظم پچھو توه ہیم
باپن سوی گردون پرد کران
ازان اسم اعظم ته کرد تحیر
کرکی تس تیرگٹه ناخوب ته

سران باؤن پیران حیرم خدا
پیرن تہہ وھیت کنیه سوی
بنک سپاره حبیب سیو
منبع نتن بنہ چھو
ییمن منزیه ہیت
کرکی فضا کرده دون
تصور دپن منزه سوک بیت
کرکی شیعه ده آن گناه سیت
پیمان اندوی چھ صنیران انصیب
ییمان اندر ہاں پیش
بنیاد عشق باد پس الہ
سن کرنیج کھی شیرن فر
بنمعون عفو نقصیر شان از خدا
اجابت عون پتھ کہ بیت

عذاب جهان یا کړیو اخپیا
دپوک جبرئیل امین بمن
اذاعقبوک سخت چهو وائی
پس انگه بیابل سچه کرکه بند
بموی سر آویخته اُو دپان
بین تا قیامت بهی پاڅه حال
خدائے رټی پت زجرم وگناه
روایت بیه چهی یه راوی کران
توقف کړن تام استاده وو
بمن تم وچهن چشمهای کبود
کران آس تم نزیشه نزلیشه سټاه
سټهاه خوف گونتو چهت حال شان
پرتهوک تش یله کلمه گوش کرک
یوچوس آدمی چهوم محمد نبی
لتو دپوس تام امت سو چهپا

وپا رنج عقبے یه چهو واگذار
زدنیا رټو بے بقا چهو سخن
برنج جهان واریاه چهو کمی
نگون سر من تازیان میزنند
چهآمت دو سه اختلاف اندران
نتیجه یه گو از ورع کرکه قال
پناه سوی چهو نه کرته یک بیت پناه
ازان چه که تشخصاه پکان گو بیران
دران چاه تا بنت نگاهی بمود
سیه و معذب بانکم ودود
زا فواه شان آب دوراک گراه
ان تیز تهلیل تم یه زبان
زه کس چهوک تن تم یه روشن کرک
سوبے ټک چهوهادی شیخ وصی
بدنیا چوخورشید در امت سو چها

علام احمد از خدا یم
بخواه دفع عقبیا و دنیا ایم
من احاجات حلال المشکلات
قاضی الحاجات
وابه العطیات

65

الهی بحق بنی بخشم
گناه کبیر و صغیر سر بیم
الهی کرم رحم
الهی بپور پیغمبر سم
الهی پادشاه سلیمان

الٰہی بنامِ محمد رسولؐ	مرادات خاطر مراکن حصول
غلام احمدابرشہ انبیاء	دہ فریاد دپتس مہ چشمی بمُنا
دیسُ برگدا کرشہا اک نظر	گمُنٹ لیپت چھوک حبر مہ بخششی تہزر
شفیعاہ چھونہ ہیتوس کس ترا	نگاہش بدبنیا و دین بس ترا

استغاثہ ساختن با ظلم بدرگاہ حضرت محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

تہن پٹ چھوک ژہ بدشا ہے	نگاہ ہے یا رسول اللہ
سنتارن منزرژہ چون ماہے	نگاہ ہے یا رسول اللہ
ذراہ دین ہمٹ چھوس دور	سراسر از ہدیٰ مہجور
براہ حق دمم راہے	نگاہ ہے یا رسول اللہ
مہ نفس وارباہ اُو زور	گمُنٹ کمزور چھوس چون مور
بسر پوُمنت بودر چاہے	نگاہ ہے یا رسول اللہ
مہ پٹ ابلیس بدوشمن	تبلبیس چھوی اژن رمن
رہا چھوس نہ از وگاہے	نگاہ ہے یا رسول اللہ
زبان کاری بسے کردم	ہر روز و شب ہر دم
ہر سال و ہر ماہے	نگاہ ہے یا رسول اللہ

التجا بجناب رسول اڪرم صلي الله عليه و آله وسلم

ڇوڪ ٿه حبيب خدا مقبول	يا رسول سلام عليڪ
ڇانه مدح ڪ دفتر ڇهو طول	يا رسول سلام عليڪ
ڇهوڪ معظم بر ٻر عظام	ڇهوڪ مڪرم بر ٻر ڪرام
خاص خدا يه سنه ڇهوڪ رسول	يا رسول سلام عليڪ
پٽ ته دروديران ساري	ڇان صفت ڪران ساري
جن و انسان ملڪ شمول	يا رسول سلام عليڪ
پانه درود ه پران خدا	ڇان توصيف ڪران خدا
تته حيران ڇهه ذي العقول	يا رسول سلام عليڪ
نامه يم آي از حق رسل	ڇانه تعريفه برنت ڇهه بالڪل
گوه قرآن ته پٽ نزول	يا رسول سلام عليڪ
ڇانو پامال عرش و فلڪ	جن و انسان ساري ملڪ
سرداري ڇهي ڙي ڇهول	يا رسول سلام و عليڪ
ذيرو بالا هر جا ڇهوڪ ڙي	قدرو والا پرت شايه ڇهوڪ ڙي
ذره ذرا ٿس ڙي حصول	يا رسول سلام عليڪ

٦٧

[illegible]

دهم ته نوم بوز ماه خدا — شوم بیت کتابی کړان ابتدا
پنځلسم ته ژورم زشعبان آسو — زانجام نامه بو فرحان گوس
یه نامه ته زانن سهماه دلپذیر — چهو این نامه گلدسته بینظیر
یه نامه چهو تمت زنه احمید — چهو این قصه باهوشنی دلپسند
یه نامه لقبیسا چهو گلزار باغ — ازین باغ هر دو وانوی بنار
یه نامه چهو عشاقی دلپذیر — بین داغ عشقک دلس جای گیر
معنے یه قصه خلیل اللهٔ — به بیت تن چهوی کلیم اللهٔ
هلاکی فرعون ملعون پر — مگر تخیل قصا ز قارون پر
اکه اندر ز لوط نبی قصه چهوی — ز احوال شداد اک حصه چهوی
عجائب به قصا گزیده اخص — توی نا و نهاوس عجیب القصص
یه نامه چهو از نامهٔ مرسلین — سورو شن ز تفسیرهای متین
سپن علمتس بعضے از دوستان — نگی چند کڈ تو ازین بوستان
مه طاقت به تصنیف این کنه آسو — زباری بیاری موافق بو گوس
وگرنه مه فرصت نه جرأت بنود — زغمها دل من بفرحت بنود
بهند شوق در دل بو غالبا — دل من ز طلاب گو طالبا

ثناش ملکیت بین صبح و شام
کنون واره کاره ختم کلام
هزاران درود و هزاران سلام
بنی صاحب آل و صحب تمام

نیک فرجام و میمنت نظام
بلطف جمیل رب الجلیل بانجام
ماه ذی الحجة الحرام. این نسخه
عجیبه الموسوم به عجیب القصص
از ید اضعف العباد قاضی
نظام الدین خانیاری عفی
عنه زیب قرطاس یافت

تمام شد